

до доки
Гросе

Національний технічний університет
"Дніпровська політехніка"

Навчально-науковий Інститут економіки
Фінансово-економічний факультет

Кафедра економічного аналізу і фінансів

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до кваліфікаційної роботи
ступеню бакалавр

студента Нікітюк Анастасії Олександрівни
(ПІБ)

академічної групи 072-18зск-1 (заочна форма навчання)
(шифр)

спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(код і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми: «Фінанси, банківська справа та страхування»

на тему: «Планування показників фінансово-господарської діяльності підприємства (на прикладі ТОВ НВП «Промвок»)»

Керівники	Прізвище, ініціали	Оцінка за шкалою		Підпис
		рейтинговою	інституційною	
Кваліфікаційної роботи	доц. Цуркан І.М.	75	<i>добре</i>	<i>Цуркан</i>
Рецензент	Бурлай Н.І.		<i>відмічено</i>	<i>Бурлай</i>
Нормоконтролер	Доценко О.Ю.		<i>добре</i>	<i>Доценко</i>

РЕФЕРАТ

Нікітюк А.О. Планування показників фінансово-господарської діяльності підприємства (на прикладі ТОВ НВП «Промвок»).

Кваліфікаційна робота бакалавра за спеціальністю 072 – «Фінанси, банківська справа та страхування». - Національний технічний університет "Дніпровська політехніка". - м. Дніпро, 2021.

Об'єктом дослідження в дипломній роботі є процес планування показників діяльності підприємства, які мають вплив на ефективність функціонування підприємства в сучасних умовах господарювання.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та практичні аспекти планування показників діяльності підприємств.

Метою дипломної роботи є визначення та обґрунтування найкращого методу планування показників фінансово-господарської діяльності підприємства.

У вступі обґрунтована актуальність обраної теми, поставлено мету та задачі дипломної роботи. У першому розділі досліджено методичні підходи до аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства, методів планування показників підприємств.

У другому розділі виконано аналіз показників фінансово-господарської діяльності підприємства ТОВ НВП «Промвок».

У третьому розділі дипломної роботи визначено найкращий метод планування показників діяльності для досліджуємого підприємства.

Рекомендації щодо найкращого з розглянутих варіантів планування можуть бути застосовані у подальшій діяльності ТОВ НВП «Промвок».

ФІНАНСОВО–ГОСПОДАРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ, КЛАСИФІКАЦІЯ, БАЛАНС, ФІНАНСОВІ ПОКАЗНИКИ, ПЛАНУВАННЯ, ПРОГНОЗУВАННЯ, МЕТОД КОВЗНИХ СЕРЕДНІХ, МЕТОД БРАУНА, МЕТОД ЕКСПОНЕНЦІАЛЬНОГО ЗГЛАДЖУВАННЯ

ABSTRACT

Nikitiuk A.O. Planning indicators of financial and economic activities of an enterprise (in terms of SPE Promvok ltd).

Qualification work of the bachelor in speciality 072 – “Finance, Banking and Insurance”. – Dnipro University of Technology, Dnipro, 2021.

The object of study in the thesis work is the process of indicators planning of the company which have an impact on the efficiency of the operation of the enterprise in modern economic conditions.

The subject of the study is theoretical, methodological and practical aspects of planning of indicators of the enterprise.

The purpose of the thesis is to define and find the best method of planning the indicators of financial and economic activity of the enterprise.

In the introduction substantiates the relevance of the chosen topic, sets the goal and objectives of the thesis. In the first section the methodical approaches to the analysis of financial and economic activity of the enterprise, methods of planning of indicators of enterprises are researched.

In the second section the analysis of indicators of financial and economic activity of the company "Promvok" Ltd is described.

In the third section of the thesis the best method of indicators planning for the investigated enterprise is identified.

Recommendations on the best of the considered planning options can be applied in the further activities of "Promvok" Ltd.

FINANCIAL AND ECONOMIC ACTIVITY, CLASSIFICATION, BALANCE, FINANCIAL INDICATORS, PLANNING, FORECASTING, MOVING AVERAGE METHOD, BROWN'S METHOD, EXPONENTIAL SMOOTHING METHOD

ЗМІСТ

	Стр
ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	10
1.1. Теоретичні аспекти управління фінансово-господарською діяльністю сільськогосподарських підприємств.....	10
1.2. Узагальнення існуючих методик аналізу фінансового стану підприємства.....	15
1.3. Принципи та методи фінансового планування на підприємстві.....	25
Висновки до розділу 1.....	30
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ НВП «ПРОМВОК».....	31
2.1. Коротка характеристика ТОВ НВП «Промвок».....	31
2.2. Аналіз майнового стану ТОВ НВП «Промвок».....	32
2.3. Оцінка ділової активності ТОВ НВП «Промвок».....	38
2.4. Аналіз фінансової стійкості підприємства.....	41
2.5. Аналіз платоспроможності та ліквідності ТОВ НВП «Промвок».....	49
2.6. Аналіз показників прибутковості ТОВ НВП «Промвок».....	54
2.7. Аналіз фінансових результатів діяльності ТОВ НВП «Промвок».....	57
Висновки до розділу 2.....	58
РОЗДІЛ 3. ПЛАНУВАННЯ ФІНАНСОВИХ ПОКАЗНИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ НВП «ПРОМВОК».....	61
3.1. Прогнозування фінансових показників діяльності ТОВ НВП «Промвок» за алгоритмічними методами.....	61
3.1.1. Прогнозування виручки від реалізації продукції та собівартості реалізованої продукції підприємства методом ковзної середньої.....	62
3.1.2. Прогнозування виручки від реалізації продукції та собівартості реалізованої продукції підприємства методом експоненціального	67

згладжування.....	
3.1.3. Прогнозування виручки від реалізації продукції та собівартості реалізованої продукції підприємства адаптивним методом Брауна.....	72
3.2. Вибір найкращого методу прогнозування показників діяльності підприємства ТОВ НВП «Промвок»	78
Висновки до розділу 3.....	80
ВИСНОВКИ.....	82
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	84
ДОДАТКИ	88

ВСТУП

Актуальність теми. Фінансове планування є визначною складовою процесу управління діяльністю та розвитком вітчизняних суб'єктів господарювання. У процесі його здійснення окреслюють головні цілі та завдання існуючого бізнесу або передбачують чіткі орієнтири для новостворених фірм, розробляється план для їх здобування в сучасних ринкових умовах господарювання значення фінансового планування часто недооцінюють. Досвід багатьох суб'єктів господарювання розвинених країн показує, що за сучасного ринку та жорсткої конкуренції на ньому, фінансове планування є однією з найважливіших умов їхньої успішної діяльності. Це зумовлює необхідність проведення наукового дослідження проблематики фінансового планування в діяльності суб'єктів господарювання України.

Водночас, особливого значення набуває підвищення ефективності фінансового планування підприємств в умовах інтеграції України у світове господарство та європейський економічний простір зокрема.

Теоретичні та практичні аспекти аналізу і прогнозування фінансового стану та фінансових показників підприємства глибоко досліджені у працях вітчизняних вчених: Білик М.Д., Бланка І.О., Буряка Л.Д., Василика О.Д., Даниленко А.І., Загородніого А.Г., Зятковського І.В., Костирко Л.А., Нестор О.Ю., Сенчагова В.К., Огородник С.Я., Опаріна В.М, Павлюк К.В., Поддєрьогіна А.М., Романенко О.Р., Федосова В.М. та інші.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є визначення та обґрунтування найкращого методу планування показників фінансово-господарської діяльності підприємства.

Для досягнення мети кваліфікаційної роботи поставлені та вирішені такі задачі:

- узагальнено існуючі методики аналізу фінансового стану підприємства;
- розкрито методи фінансового планування фінансово–господарської діяльності підприємства;
- проаналізовано фінансовий стан підприємства;

- визначено найкращий метод планування показників діяльності підприємства;

- розраховано прогнозні показники валового прибутку;

Об'єктом дослідження в дипломній роботі є процес планування показників діяльності підприємства, які мають вплив на ефективність функціонування підприємства в сучасних умовах господарювання.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та практичні аспекти планування показників діяльності підприємств.

Методи дослідження. Для розв'язання завдань, поставлених у дослідженні, використовувалися такі загальнонаукові та специфічні методи наукового пізнання: діалектичного пізнання (при дослідженні особливостей фінансового планування і прогнозування підприємств), фінансового аналізу (в процесі аналізу фінансової звітності ТОВ НВП «Промвок»), теоретичного узагальнення і системного аналізу (при систематизації методичних підходів до аналізу фінансового стану підприємств), метод прогнозної екстраполяції (для прогнозування фінансових показників діяльності підприємства), графічний і табличний (під час наочного подання результатів проведеного дослідження та встановлення зв'язку між ними).

Інформаційна база. Теоретичну і методичну основу дослідження склали загальні положення економічної теорії, наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених щодо аналізу та планування фінансово-господарської діяльності підприємства підприємств, чинні законодавчі та нормативні акти України та звітні дані досліджуємого підприємства.

Обробка інформації, побудова графіків, діаграм здійснювалась за допомогою ПЕОМ з використанням апарату математичних і статистичних функцій прикладного пакету MS Excel.

Прикладна цінність. Пропозиції кваліфікаційної роботи щодо планування показників діяльності ТОВ НВП «Промвок» розглянуті керівництвом підприємства і прийняті до реалізації.

Апробація результатів дослідження. Основні положення бакалаврської дипломної роботи, її теоретичні та практичні висновки і рекомендації доповідались і обговорювались на студентській науково-практичній Інтернет-конференції «Розвиток фінансової системи країни в умовах глобалізації» (Дніпро, 19-20 травня 2021 року).

Особистий внесок. Теоретичні положення, висновки та рекомендації, які виносяться на захист одержано автором самостійно на підставі критичного аналізу літературних джерел, даних фінансової звітності підприємства.

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і одного додатку. Загальний обсяг бакалаврської роботи становить 87 сторінок комп'ютерного тексту; робота включає 24 таблиці, 12 рисунків, 1 додаток. Список використаних джерел містить 41 найменування.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1. Теоретичні аспекти управління фінансово-господарською діяльністю сільськогосподарських підприємств

Сучасний стан економіки в країні вимагає від сільськогосподарських підприємств збільшення самостійності й водночас більшої відповідальності в питаннях розроблення та впровадження управлінських рішень, які стосуються організації та забезпечення їх ефективного функціонування. Для виявлення ключових тенденцій розвитку сільськогосподарського підприємства менеджери впроваджують різноманітні за змістом методики управління та аналізу, деякі з них ґрунтуються на розрахунку тенденцій економічного розвитку підприємства з використанням системи спеціальних формул, а також економічної інформації, що базується на оперативних та перспективних даних. Управління фінансово-господарською діяльністю сільськогосподарського підприємства забезпечить ефективне здійснення господарських операцій та дасть змогу оцінити їх вплив на зміни в структурі підприємства, доходів, витрат, фінансову стійкість, платоспроможність, рентабельність та ін.

Вагомий внесок у дослідження теоретичних і практичних аспектів управління фінансово-господарською діяльністю підприємств зробили вітчизняні та зарубіжні вчені-економісти: Л.О. Першко, О.М. Бандурка, Г.В. Савицька, М.Т. Білуха, Ю.С. Цал-Цалко, С.Ф. Покропивний, Н.М. Циктор, В.М. Поленчук та ін.

В умовах кризи сільськогосподарські підприємства перебувають під впливом нестабільного зовнішнього середовища. Для організації ефективної діяльності та розвитку підприємства важливо приймати ефективні управлінські рішення та адаптуватися до функціонування в кризовому середовищі. У зв'язку із цим в умовах нестабільності ринкового середовища та з урахуванням

наявного високого ступеня невизначеності, специфіки ведення сільськогосподарського виробництва, дефіциту ресурсів та інших негативних факторів впливу на діяльність сільськогосподарських підприємств актуальними залишаються розроблення та впровадження заходів стосовно ефективного управління його фінансово-господарською діяльністю. Перед сільськогосподарськими підприємствами виникає актуальна проблема внутрішньої самооцінки і прогнозування фінансового стану з позиції виконання фінансово-господарських функцій, передусім забезпечення економічної безпеки виробництва, запровадження дієвої системи індикаторів забезпечення безпеки і прийняття управлінських для забезпечення ефективного управління фінансово-господарською діяльністю сільськогосподарського підприємства.

Сільське господарство України – це пріоритетна галузь вітчизняної економіки. Процедура виходу його із тривалої системної кризи відбувається досить повільно та з ускладненнями. Сільськогосподарські підприємства втрачають стійкість та можливість підтримувати оптимальний баланс у розвитку власного виробництва, тяжко адаптуються до динамічних умов зовнішнього середовища. Така ситуація вимагає від сільськогосподарських товаровиробників розроблення та запровадження дієвої системи підвищення фінансово-економічної стійкості підприємства як найважливішого складника забезпечення управління фінансово-господарською діяльністю. Діяльність сільськогосподарських підприємств пов'язана з великою кількістю ризиків, головним є те, що сільськогосподарське виробництво прямо залежить від впливу погодних умов, що в перспективі прямо впливатиме на фінансове забезпечення таких підприємств. Проблемами фінансового забезпечення діяльності сільськогосподарських підприємств є такі:

- зменшення обсягів державної підтримки сільського господарства, що знижує можливість нормально функціонування аграрного виробництва;
- висока вартість позикових ресурсів та відсутність заставного майна для ведення не лише розширеного, а й простого відтворення;

– відсутність надійних гарантій повернення інвестицій та кредитів через збитковість підприємств;

– неврахування сезонності робіт (немає стабільного фінансування у конкретно визначені періоди року), що фактично підсилює диспаритет цін [1, с. 100].

Фінансовий стан підприємства безпосередньо залежить від результатів виробничої, комерційної та фінансової діяльності. Теоретичні аспекти сутності поняття «фінансовий стан» досліджувалися різними вченими-економістами, результати досліджень деяких з них наведено в табл. 1. 1.

Таблиця 1.1

Трактування сутності поняття «фінансовий стан» різними вченими-економістами

Вчені	Трактування сутності поняття
А.М. Поддєрьогін	Комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів [2, с. 220]
О.М. Бандурка	Ступінь забезпеченості підприємства необхідними фінансовими ресурсами для здійснення ефективної господарської діяльності та своєчасного проведення грошових розрахунків за своїми зобов'язаннями [3, с. 180]
Г.В. Савицька	Пояснює як «економічну категорію, що відображає стан капіталу в процесі його кругообігу і здатність суб'єкту господарювання до саморозвитку» [4, с. 244]
М.Т. Білуха	Наголошує на тому, що фінансовий стан підприємства – «це його активи і пасиви, що відображають наявність і розміщення фінансових ресурсів на певну дату» [5, с. 69]
Ю.С. Цал-Цалко	Фінансовий стан підприємства визначається сукупністю показників, які відображають наявність, розміщення і використання ресурсів підприємства, його реальні й потенційні фінансові можливості, які прямо залежить від результатів їх підприємницької діяльності [6]
М.Д. Білик	«Реальна (фіксована) і потенційно фінансова спроможність підприємства забезпечити певний рівень фінансування поточної діяльності, саморозвитку та погашення зобов'язань перед підприємствами й державою» [2, с. 216]
А.Б. Крутик	Фінансовий стан підприємства – «з'ясування того, чи здатне підприємство відповідати по своїх зобов'язаннях, як швидко кошти, вкладені в активи, можуть перетворюватися на реальні гроші, і наскільки ефективно використовується майно» [7, с. 257]

Продовження табл. 1.1

Вчені	Трактування сутності поняття
С.Ф. Покропивний	Розглядає не фінансовий стан підприємства, а фінансово-економічний, який «характеризується рівнем прибутковості і рентабельності капіталу, фінансовою стійкістю і динамікою структури джерел фінансування, здатністю розраховуватися за борговими зобов'язаннями» [8, с. 146]

Ураховуючи вищенаведені твердження, зауважимо, що формування і використання фінансових ресурсів сільськогосподарськими підприємствами виступає процесом створення ними грошових фондів для фінансового забезпечення операційної й інвестиційної діяльності, виконання фінансових зобов'язань перед державою та іншими суб'єктами господарювання. Рух грошових потоків відображає всі стадії процесу відтворення через формування, розподіл і використання грошових доходів, цільових фондів.

Фінансова діяльність виконує обслуговуючу роль відносно виробничо-господарської діяльності та розглядається як один із найважливіших інститутів сільськогосподарського підприємства. Різним видам сільськогосподарських підприємств притаманний свій особливий режим формування фінансових ресурсів.

Кожне підприємство за наявності у своєму розпорядженні власних та позичених фінансових ресурсів розробляє власний фінансовий механізм. У свою чергу фінансовий механізм реалізується через конкретні методи і важелі, застосування яких залежить від досвіду експертів і тому є суб'єктивним [9].

Внутрішні показники діяльності підприємства є базою для оцінки фінансового механізму будь-якого сільськогосподарського підприємства, проте з огляду на структуру системи, що становить фінансовий механізм, більшість її елементів є зовнішніми, а тому перспективна оцінка такого механізму конкретного підприємства – це передусім проекція можливостей та планів підприємства на майбутню ситуацію в державі та прогнозний стан ринку. Повинно виконуватися головне завдання фінансових ресурсів, яке полягає у

забезпеченні взаємного врахування інтересів держави з інтересами підприємств, що виробляють ВВП [10, с. 230].

Економічну ефективність сільськогосподарського виробництва визначають на різних рівнях. Зокрема, виділяють економічну ефективність виробництва, окремих галузей сільського господарства, виробництва в сільськогосподарських підприємствах різних форм власності, їх об'єднаннях та внутрішньогосподарських підрозділах, виробництва окремих культур, продукті, послуг, упровадження у виробництво інноваційних технологій. Залежно від цього використовують різні економічні показники. Об'єктивна оцінка економічних процесів та явищ можлива лише в разі правильного застосування методів їх дослідження. Загальний підхід до оцінки ефективності діяльності являє собою досягнення мети господарської діяльності підприємства з найменшими витратами праці [11, с. 54].

Здійснюючи економічну оцінку ефективності управління фінансово-господарською діяльністю сільськогосподарських підприємств різних формах господарювання, надзвичайно важливо враховувати такі чинники, як рівень концентрації виробництва, форма власності на засоби виробництва та спосіб її використання. Отже, очевидним є те, що в умовах сьогодення неможливо обрати якусь одну найкращу для будь-яких природно-кліматичних умов організаційно-правову форму аграрного виробництва, неможливим є також вибір однієї певної системи показників для їх оцінки. Проводячи оцінку ефективності управління фінансово-господарською діяльністю сільськогосподарських підприємств, однозначно потрібно використовувати загальноприйняті показники ефективності, а саме продуктивність праці, урожайність культур, продуктивність тварин, норму прибутку.

1.2. Узагальнення існуючих методик аналізу фінансового стану підприємства

Сучасні умови господарювання призвели до усвідомлення чіткої залежності фінансового стану, як підприємств так і фінансових установ, від ефективності управління їхньою фінансово-господарською діяльністю. Внаслідок цього помітно зростає залежність дієвості оперативних управлінських рішень, які приймаються керівниками, від якості фінансово-аналітичних розрахунків. Також оцінка фінансових результатів діяльності підприємств є ключовим елементом у системі управління і обґрунтування господарських рішень.

Першорядна роль у вирішенні питань щодо максимально ефективного використання трудових, фінансових, матеріальних, інформаційних ресурсів та пошуку існуючих резервів, що дозволять покращити використання усіх видів ресурсів підприємств, належить економічному контролю, одним із елементів якого є своєчасний аналіз фінансового стану. Оперативний контроль за виконанням планових показників підприємства, за дотриманням кошторисів витрат дозволяє виявляти резерви зниження собівартості продукції у частині матеріальних, трудових та фінансових ресурсів, обґрунтовувати шляхи максимізації доходів та мінімізації витрат. Це в свою чергу може досить сильно покращувати результати усіх видів діяльності підприємства.

Також результати аналізу фінансового стану становлять інтерес для зовнішніх сторін з якими підприємство має стосунки в процесі своєї діяльності, а саме інвесторів, кредиторів, постачальників матеріально-технічних ресурсів, державних органів управління.

При виборі альтернативних варіантів дій спрямованих на покращення використання ресурсної бази або інших напрямків підвищення ефективності роботи підприємства, аналіз фінансового стану посідає чільне місце серед різноманітніших методів економічного управління підприємством. Тому актуальним є узагальнення існуючих підходів до його аналізу та оцінки. Адже

саме на результатах його аналізу і буде базуватися прийняття рішень по покращенню ефективності діяльності підприємства [12].

Дослідженням питань, пов'язаних із методикою засад оцінки фінансового стану останнім часом присвячені праці таких вітчизняних науковців, зокрема М.Ю. Аверіної [13], І.З. Адамової [14], М.П. Денисенко [15], І.В. Гужавіної [16], О.О. Гуменюк [17], Н.О. Коломійця [18], К.П. Левашової [19], О. А. Сарапіної [12], О.О. Яцух [20] та інших. Затребуваність фінансового аналізу в управлінні суб'єктів господарювання підштовхнула науковців та фінансових аналітиків на підприємствах до розробки великої кількості методичних матеріалів, програмних продуктів, що описують різні методики фінансового аналізу. Тобто на теперішній час відсутня єдина методика оцінки фінансового стану, що ускладнює здійснення його оцінки через значне різноманіття показників цієї оцінки.

Для обґрунтування мети аналізу фінансового стану підприємства, системи показників і методів, що застосовуються в процесі здійснення аналітичних процедур, нами було проведено теоретичний огляд праць вчених щодо існуючих методичних підходів до аналізу фінансового стану підприємств.

Результати огляду дозволяють стверджувати, що:

- не має однастайності думок науковців щодо напрямів, мети та завдань аналізу фінансового стану підприємства;
- як показники для оцінки фінансового стану пропонується велика кількість коефіцієнтів, які характеризують фінансову стійкість, ділову активність і рентабельність підприємства, що додає труднощі до аналітичної роботи та потребує чіткого розмежування відносно потреб оцінки наявності й ефективності використання фінансових ресурсів підприємства;
- розкриття сутності аналітичних процедур часто здійснюється на підставі лише теоретичних положень і не враховує особливості галузевої спеціалізації та розмірів підприємств.

Метою аналізу фінансового стану підприємства, на наш погляд, має бути дослідження та оцінка стану, динаміки показників, якими характеризується

фінансові параметри діяльності підприємства, що дозволить здійснювати розробку обґрунтованих управлінських рішень не лише для забезпечення прогнозованого рівня прибутковості, але і зростання вартості підприємства.

Аналізувати фінансовий стан можливо різними методами, прийомами та методиками. Це дає можливість надати критичну оцінку результатам діяльності підприємства як у статичі за певний період, так і в динаміці – за ряд періодів.

Основні задачі аналізу фінансового стану підприємства наведені на рис. 1.1 [12].

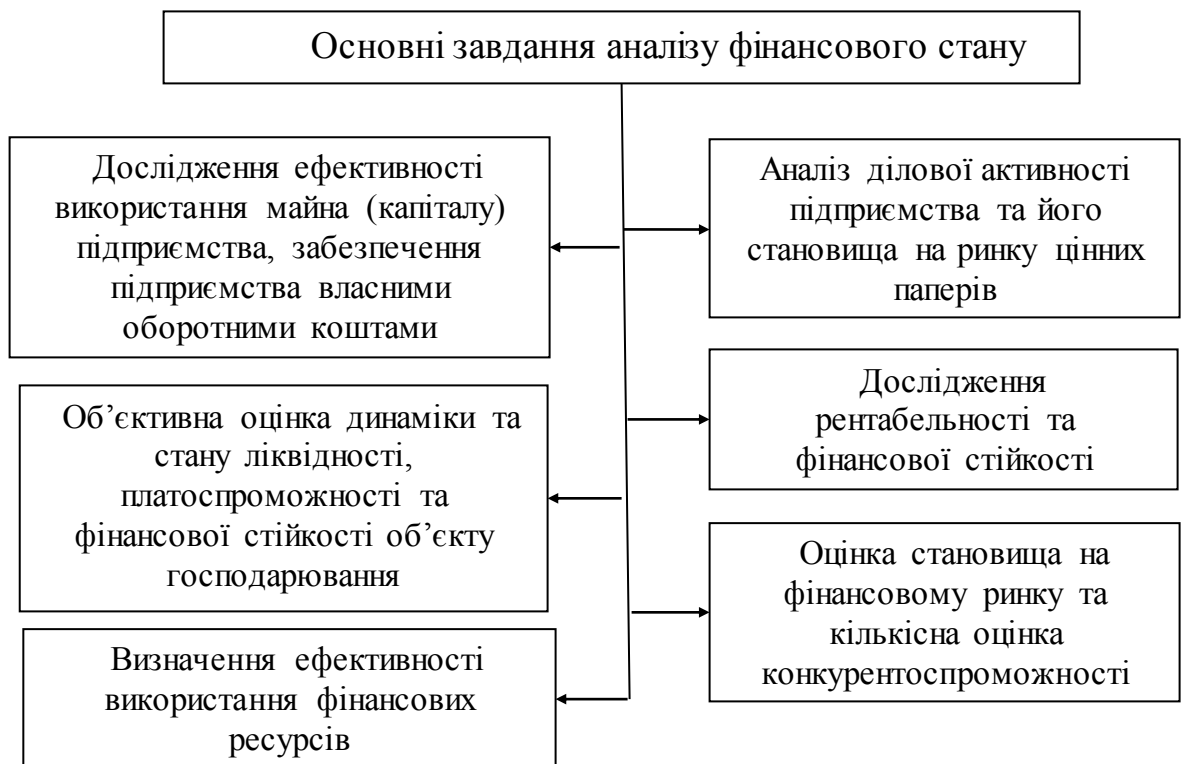

Рис. 1.1. Завдання аналізу фінансового стану

Робить оцінку діяльності можна за двома підходами. Застосовуючи перший підхід оцінка робиться на базі одного синтетичного показнику. При чому його кінцеве значення для підприємства прагне набути або максимального значення або мінімального щоб забезпечити прийняття оптимального рішення. Наприклад, цими показниками можуть бути обсяг виручки або собівартість виготовленої чи реалізованої продукції.

Надати оцінку щодо різних аспектів діяльності та виявити слабкі місця в ній можливо застосовуючи коефіцієнтний метод, який базується на розрахунку системи коефіцієнтів. Основними його недоліками є відсутність або недостатнє обґрунтування граничних значень більшості показників, недостатня інтерпретація термінології та показників, прийнятих у зарубіжних фірмах до українських реалій, аналізування лише вузького напрямку діяльності підприємства.

Якщо аналіз здійснюється за системою показників то йде мова про другий підхід до оцінки результатів роботи підприємств. За ним можна всебічно проаналізувати стан і розвиток діяльності підприємства. Багатокритеріальний підхід комплексно оцінюючи діяльність надає інформацію також про рівень ефективної роботи та дозволяє окреслити напрями щодо збільшення ефективності виробництва і стратегічного розвитку підприємства [12].

Проведене дослідження показало, що аналіз фінансового стану здійснюється на завершальній стадії аналізу фінансово-господарської діяльності.

В українській науковій літературі часто пропонується використання наступних прийомів в аналізі: горизонтального, вертикального, факторного, порівняльного та коефіцієнтного аналізів. При цьому аналіз проводиться як за абсолютними, так і за відносними показниками [15].

Основні прийоми аналізу фінансового стану зведено в таблицю 1.2 [12, 20].

Таблиця 1.2

Основні прийоми здійснення аналізу фінансового стану підприємства

Прийоми	Ознаки
Горизонтальний (часовий) аналіз	Порівняння кожної позиції з попереднім періодом
Вертикальний (структурний) аналіз	Визначення структури фінансових показників з оцінкою впливу різних факторів на кінцевий результат
Трендовий аналіз	Порівняння кожної позиції звітності з рядом попередніх періодів та визначення тренду, тобто основної тенденції динаміки показників, очищеної від впливу індивідуальних особливостей окремих періодів (за допомогою тренду здійснюється екстраполяція найважливіших фінансових показників на перспективний період, тобто перспективний

Продовження табл. 1.2

Прийоми	Ознаки
	прогнозний аналіз фінансового стану)
Аналіз відносних показників (фінансових коефіцієнтів)	Розрахунок відношень між окремими позиціями звіту або позиціями різних форм звітності, визначення взаємозв'язків показників
Порівняльний аналіз	Внутрішньогосподарський аналіз зведених показників звітності за окремими показниками самого підприємства та його дочірніх підприємств (філій), а також міжгосподарський аналіз показників даної фірми порівняно з показниками конкурентів або із середньо галузевими та середніми показниками
Факторний аналіз	Визначення впливу окремих факторів (причин) на результативний показник детермінованих (розділених у часі) або стохастичних (що не мають певного порядку) прийомів дослідження. При цьому факторний аналіз може бути як прямим (власне аналіз), коли результативний показник розділяють на окремі складові, так і зворотним (синтез), коли його окремі елементи з'єднують у загальний результативний показник

Найбільш розповсюдженим з наведених прийомів є аналіз фінансового стану з використанням фінансових коефіцієнтів, оскільки вони дають високу точність результату за умови їх правильної інтерпретації.

На основі фінансової звітності можна розрахувати більш ніж 200 відносних показників, які дозволяють оцінювати стан підприємства. Залежно від мети аналізу застосовується конкретний коефіцієнт. Тому в залежності від цілей і завдань, які ставляться фінансовими аналітиками, здійснювати вибір необхідних показників.

Зазначимо, що деякі показники доцільно аналізувати в комплексі з декількома іншими, щоб встановити реальну картину. Найчастіше розраховані показники для оцінки фінансового стану зіставляють або з нормативним значенням такого показника або середніми показниками по галузі [21].

Оцінку фінансового стану можна провести на основі п'яти груп коефіцієнтів (рис.1.2).

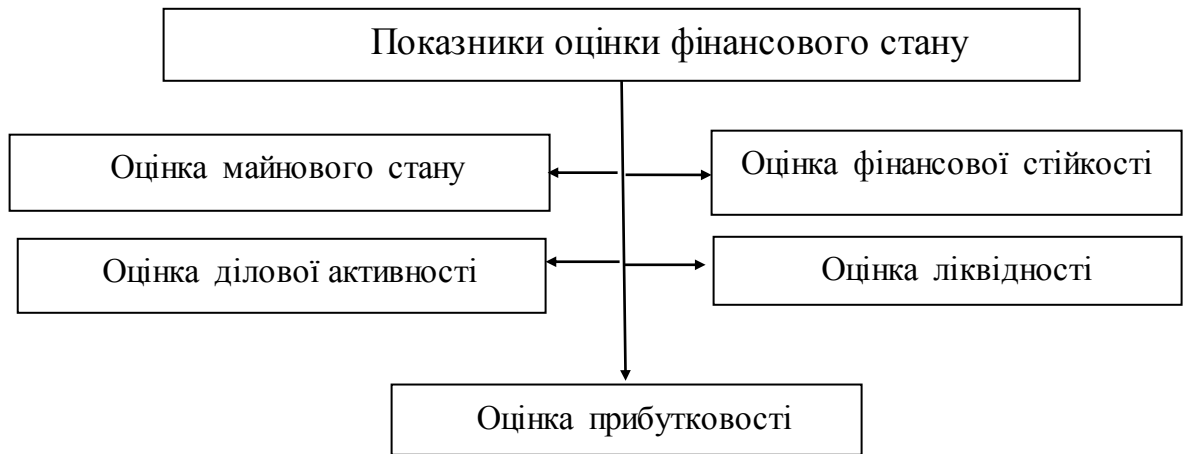

Рис. 1.2. Групи показників оцінки фінансового стану підприємства

Майновий стан – це одна з характеристик фінансового стану підприємства, за допомогою якої оцінюється склад, структура та динаміка майна і джерел формування капіталу. Аналіз майнового стану може проводитися на основі використання форми 1 «Баланс» як без зміни (об’єднання) статей, так і шляхом побудови скороченого аналітичного балансу. Останній утворюється об’єднанням в окремі групи однорідних за економічним змістом статей балансу і доповненням його відповідними показниками, що характеризують зміни у майновому стані підприємства (на основі використання прийомів горизонтального і вертикального аналізу) [20].

Інвесторам цікаво наскільки вигідно вкладати кошти в підприємство, а не лише знати структуру активів та джерела погашення зобов’язань. Тому доцільно розраховувати показники, які нададуть інформацію про ефективність використання майна: індекс постійного активу, коефіцієнт зносу, коефіцієнт реальної вартості майна, коефіцієнт оборотності, коефіцієнт закріплення оборотних коштів, капіталовіддача, капіталомісткість. За результатами розрахунків буде відомо частку основних засобів та необоротних активів у джерелах власних коштів, рівень фінансування основних засобів за рахунок амортизаційних відрахувань, рівень виробничого потенціалу підприємства, забезпеченість виробничого процесу засобами виробництва, використання основних засобів та інших активів підприємства [12].

Фінансова стійкість в першу чергу характеризує ступінь фінансової залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування і свідчить про його плато- і кредитоспроможність.

Оцінюючи фінансову стійкість підприємства, слід враховувати наступне:

- власники підприємства віддають перевагу допустимому зростанню частки позикових коштів;
- кредитори – воліють працювати із суб'єктами господарювання з високою часткою власного капіталу.

Найбільш важливим показником фінансової стійкості є коефіцієнт автономії, який показує питому вагу власного капіталу у загальній сумі коштів, авансованих у діяльність. Чим вищим є значення цього показника, тим вищим є рівень фінансової стійкості підприємства і тим воно є більш незалежним від зовнішніх джерел фінансування. Мінімальне (нормативне) значення цього коефіцієнта 0,5.

Проте ураховуючи перспективи подальшого розвитку бізнесу власники можуть віддати перевагу допустимому зростанню частки позикових коштів, адже це дозволить отримати більший прибуток на одиницю власних фінансових ресурсів.

Істотне значення також має коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами, який є індикатором здатності підприємства фінансувати оборотні активи за рахунок власних фінансових ресурсів. Високе значення свідчить про фінансову стійкість підприємства і здатність проводити активну діяльність навіть в умовах відсутності доступу до позикових коштів і зовнішніх джерел фінансування.

Для оцінювання ступеня ліквідності підприємства використовують різні відносні показники ліквідності, що різняться набором ліквідних засобів, які використовують для покриття короткотермінових зобов'язань.

Залежно від того, які види оборотних активів приймаються у розрахунок, виокремлюють різні показники ліквідності. Найчастіше при оцінці ліквідності

використовують коефіцієнт абсолютної, швидкої та загальної ліквідності (коефіцієнт покриття).

Основною проблемою багатьох підприємств є занижений рівень показника абсолютної ліквідності, що є наслідком відсутності наявних грошових коштів.

Однак, в цілому коефіцієнт покриття у більшості суб'єктів господарювання є вищим за нормативне значення, тобто підприємства мають достатньо оборотних активів для покриття поточних зобов'язань, але у структурі цих активів переважають запаси, які вважаються найменш ліквідними з оборотних активів.

Прибутковість підприємства безпосередньо пов'язана з отриманням прибутку та показує ефективність діяльності підприємств різних форм господарювання. Однак її не можна ототожнювати з абсолютною сумою отриманого прибутку, оскільки прибутковість – це відносний показник, що вимірюється в коефіцієнтах або відсотках.

Перевагою показників прибутковості порівняно з показниками прибутку є більш широкі можливості порівняння. Позитивним для підприємства є зростання цих показників, що надасть можливість подальшого його успішного розвитку.

Ділова активність характеризує усю сукупність зусиль підприємства щодо просування на ринках продукції, праці, капіталу.

Оцінку ділової активності здійснюють за двома напрямками:

- 1) ступінь виконання плану за основними показниками, забезпечення заданих темпів їх зростання;
- 2) рівень ефективності використання ресурсів підприємства.

Найбільш істотно відбивають рівень ділової активності підприємства показники оборотності, що показують скільки отримано чистої виручки на одиницю фінансових ресурсів або активів. Нормативних значень для показників ділової активності не встановлено. Загально прийнятим є постулат: чим меншими є строки обертання окремих видів активів, тим швидше

вивільняються кошти і розширюються можливості підприємства щодо їх подальшого використання.

Стосовно строків погашення дебіторської та кредиторської заборгованості слід відзначити, що при відсутності нормативних значень бажано, щоб ці періоди приблизно дорівнювали одне одному, що свідчитиме про рівновагу у формуванні грошових потоків підприємства [20].

На теперішній час не існує універсальної методики оцінювання фінансового стану підприємства, яка б враховувала постійно змінюваний склад оцінювальних параметрів, який змінюється відповідно до умов розвитку внутрішнього та зовнішнього економічного середовища, а також розмірність, специфіку підприємства конкретної галузі й умов його функціонування. Тому для вирішення таких моментів необхідно впроваджувати сучасні технології, які дають можливість підвищити ефективність фінансового аналізу з використанням єдиного підходу до оцінювання на базі автоматизованих засобів опрацювання економічної інформації.

В практичній діяльності доцільно користуватися наступними методами оцінки фінансового стану підприємства [12]:

1. Комплексний метод оцінки аналізує і згрупує показники за двома напрямками: стійкого фінансового стану й незадовільного. Цей метод дозволяє відокремлювати проблемні напрямки в діяльності підприємства та виявляти причини. Метод є достатньо трудомістким та не завжди дає можливість зробити висновки щодо фінансового стану підприємства, оскільки йому притаманні усі недоліки й коефіцієнтного методу.

2. Інтегральний метод розглядає оцінку фінансового стану підприємства на основі єдиного інтегрального показника за різними напрямками: рівнів платоспроможності, фінансової незалежності та якості активів.

3. Беззбитковий метод передбачає оцінку фінансового стану підприємства вираховуючи величину впливу операційного важеля та показник запасу фінансової стійкості. Але він також не дає повної оцінки стану підприємства.

4. Рівноважний метод заснований на дотриманні рівноваги між ліквідними потоками у сфері господарсько-інвестиційної і фінансової діяльності підприємства.

У світовій практиці використовують інтегральну оцінку фінансового стану підприємств. Це такі відомі комплексні показники, як індекс Альтмана, модель Спрингейта, модель Ліса. Але всі ці моделі непридатні для вітчизняних умов господарювання, тому що їх розроблено з використанням вибіркової сукупності підприємств інших країн, а тому враховані параметри істотно відрізняються від наших [12].

Розуміння фінансового стану підприємства та його своєчасний і якісний аналіз, вибір необхідного методу аналізу та системи показників, що забезпечить всебічне вивчення та представлення діяльності підприємства є основоположними для прийняття управлінських рішень, спрямованих на вирішення питання обрання напрямів діяльності та розвитку підприємства, покращення його ефективності, конкурентоздатності та прибутковості.

Аналізуючи вище наведені методи, які використовуються для оцінки фінансового стану підприємства, ми бачимо, що існує велика кількість різноманітних методик, проте жодна з них не адаптована до сучасної економічної ситуації України. Проблема удосконалення наявних та розробки нових методик аналізу потребує подальшого дослідження у зв'язку з постійною зміною умов функціонування вітчизняних підприємств, вони дадуть змогу отримати реальну інформацію про фінансове становище підприємства, про вплив факторів оточуючого економічного середовища, дозволить найбільш повно оцінити характер використання ресурсів підприємства, забезпечить зовнішніх і внутрішніх користувачів об'єктивною і повною інформацією для прийняття тактичних і стратегічних рішень. Впорядкування, створення нормативних засад, систематизація розроблених і діючих методик оцінки фінансового стану підприємств зумовить можливість прийняття високоефективних управлінських рішень щодо фінансової діяльності та розробки стратегічних напрямків розвитку підприємств.

1.3. Принципи та методи фінансового планування на підприємстві

Розробка фінансових планів і прогнозів ґрунтується на загальноприйнятій у світовій практиці методології, яка визначає основні принципи і методи проведення розрахунків планових і прогнозних показників.

Принципи планування – це вихідні правила формування і обґрунтування планів (та прогнозів) з погляду їх доцільності, системності, структури, логіки, організації розробки.

Принципи планування можуть бути поділені на декілька груп:

I. Принципи, які мають загальний характер.

1. Принцип повноти. Планування на підприємстві повинно охоплювати всі напрями роботи підприємства, незалежно від того, належать вони до операційної, інвестиційної чи фінансової діяльності.

2. Принцип точності. Показники, які визначаються при плануванні, повинні бути максимально точними, а плани – конкретними та однозначними.

3. Принцип економічності. Витрати на планування мають бути меншими за ефект, що очікується від запланованих дій та процесів.

4. Принцип безперервності. Планування досягає своєї мети тоді, коли воно здійснюється не епізодично, а безперервно у часі.

5. Принцип масовості. До процесу планування повинні залучатись не лише працівники планово-економічного відділу, а й працівники, які безпосередньо будуть виконувати відповідні плани (це буде підвищувати ефективність планування і активізувати ініціативу виконавців).

II. Теоретико-методологічні принципи планування [22].

Основними з них є такі:

1. Наукова обґрунтованість планів. Розробка основних планових показників повинна базуватись на перевірених ретроспективних даних, матеріалах аналізу, чинних нормативно-правових актах, вітчизняному і зарубіжному досвіді фінансового планування.

2. Комплексність планування. Показники, викладені у фінансових планах, повинні узгоджуватись з ресурсним забезпеченням підприємства, а також з реальними обсягами ринкового попиту та іншими факторами зовнішнього середовища.

3. Системність у плануванні. При плануванні повинен бути забезпечений системний підхід у дослідженнях і розробці планових показників, тобто щоб процес розробки кожного показника відштовхувався від загальної мети, а окремі складові фінансового плану були взаємно узгоджені між собою.

4. Оптимальність у плануванні. Цей принцип орієнтує на вибір найбільш економічно вигідного варіанту з ряду альтернативних планів розвитку підприємства.

5. Визначення провідних ланок і напрямків. Цей принцип передбачає на кожному етапі розвитку підприємства визначення пріоритетних напрямків спрямування коштів з метою забезпечення конкурентних темпів економічного розвитку.

6. Взаємозв'язок поточних і перспективних планів. Передбачає закріплення провідної ролі за перспективним планом і підпорядкування йому поточного плану.

7. Координація та узгодженість планів. Передбачає внутрішньогосподарську і внутрішньосистемну узгодженість планів та координацію дій щодо ефективного використання ресурсів.

8. Принцип гнучкості планування. У ринковому середовищі важливим є оперативно реагувати на зміни, що впливають на діяльність суб'єктів господарювання.

III. Загальні фінансово-економічні принципи планування:

1. Принцип попиту і пропозиції.
2. Принцип довіри-відповідальності;
3. Принцип нормованих витрат;
4. Принцип збалансованості надходжень та видатків.
5. Принципи прибутковості та рентабельності.

Розробка фінансових планів (прогнозів) здійснюється на основі цих принципів, що дозволяє раціонально використовувати наявні ресурси і ефективніше досягати мети діяльності господарства.

Методика фінансового планування складається з методів планування, що застосовуються на підприємстві, способів обчислення та обґрунтування планових фінансових показників.

Методи планування – це прийоми, способи та процедури техніко-економічних обчислень планових показників, їх обґрунтування у прив'язці до стратегічних завдань розвитку підприємства. За оцінкою спеціалістів, нараховується понад 150 методів планування, хоча на практиці використовується близько 15–20. Розглянемо найбільш типові методи фінансового планування.

Нормативний метод ґрунтується на використанні науково обґрунтованих фінансових нормативів. До сфер використання нормативного методу можна віднести: нормування оборотних засобів (сировини, матеріалів, палива, незавершеного виробництва, готової продукції тощо, а також нормування оплати праці, амортизаційних відрахувань).

Важливе місце в системі методів обґрунтування планових фінансових показників посідає розрахунково-аналітичний, який застосовується за відсутності техніко-економічних нормативів та складності встановлення взаємозв'язку між окремими показниками та економічними явищами. Зміст розрахунково-аналітичного методу полягає у плануванні фінансових показників на основі аналізу їх досягнутого рівня та індексів зміни в плановому періоді [23]. Метод може застосовуватись при плануванні валового прибутку, очікуваного рівня рентабельності та багатьох інших показників фінансового плану [24].

Метод оптимізації планових завдань передбачає розрахунок планових показників за декількома можливими варіантами розвитку підприємства, а потім вибір кращого з них. Критеріями вибору можуть бути максимум

прибутку на вкладені ресурси, мінімум витрат, мінімальний термін окупності проекту тощо [22].

Балансовий метод. За допомогою балансового методу досягається зв'язок прогнозованих видатків з наявними фінансовими ресурсами та прогнозованим їх приростом і забезпечується ресурсне збалансування плану економічного розвитку. За цим методом складається прогнозний баланс активів і пасивів підприємства, баланс грошових потоків тощо.

Похідним від балансового та розрахунково-аналітичного методу є метод «Процент від продажів».

Методи економіко-математичного моделювання полягають у побудові математичної моделі окремих показників, що описує їх функціональну залежність від певної системи факторів. Залежно від обраної кількості факторів (що визначається складністю фінансового показника) можуть обґрунтовуватись однофакторні та багатфакторні моделі, на основі яких здійснюються планові фінансові розрахунки. Економіко-математичні моделі будують за функціональним або кореляційним зв'язком. Побудова кореляційного зв'язку потребує значної кількості даних за подібними підприємствами. Функціональний зв'язок потребує меншої кількості даних (адже він відображається формулою, що встановлює певну відповідність між факторною і результативною ознаками), але більш складних аналітичних досліджень. Застосування цього методу є найбільш виправданим в сучасних умовах високої динаміки зміни зовнішнього фінансового середовища. Позитивною рисою цього методичного підходу також є універсальність і досить широка сфера застосування: він може бути використаний для планування будь-якого фінансового показника (виручки від реалізації, прибутку, суми активів, суми і структури капіталу, чистого грошового потоку) [23].

Метод експертних оцінок передбачає оцінку можливих ризиків, з якими стикається господарюючий суб'єкт, та розробку на цій основі експертних висновків щодо майбутніх тенденцій роботи підприємства.

Метод коефіцієнтів – це метод, який передбачає розрахунок відносних показників діяльності підприємства і екстраполяцію цих показників у майбутнє. За допомогою цього методу оцінюється склад, структура, раціональність розміщення та ефективність використання капіталу, вкладеного в активи підприємства, здійснюється експрес-аналіз і оцінка фінансового стану підприємства.

Програмно-цільовий метод передбачає розробку фінансового плану на основі мети, завдань і показників, встановлених програмою економічного і соціального розвитку підприємства.

Існує декілька підходів до класифікації методів планування. Розглянемо один із них, а саме класифікацію методів за мірою формалізації. Згідно з зазначеним підходом всі методи прогнозування можна умовно поділити на інтуїтивні, формалізовані і комплексні.

Формалізовані методи передбачають конкретну послідовність дій з прогнозування фінансових показників; методологія розрахунків чітко викладена і часто визначається у вигляді формул. Ці методи, маючи однакові початкові дані, завжди призводять до однакових кінцевих результатів. Формалізовані методи умовно поділяють на дві великі групи: методи екстраполяції тенденцій і методи моделювання.

Інтуїтивні методи використовують у випадках неможливості кількісної оцінки окремих явищ (процесів), або неможливості врахувати значну кількість факторів через складність об'єктів планування. Ці методи базуються на використанні експертних оцінок.

Комплексні методи містять в собі окремі елементи формалізованих та інтуїтивних методів. Як приклад до комплексних може бути віднесено сценарний метод.

Висновки до розділу 1

1. У кризових умовах господарювання сільськогосподарські підприємства змушені самотійно вирішувати проблеми фінансового забезпечення своєї фінансово-господарської та інвестиційної діяльності, за таких умов надзвичайно зростає увага до управління фінансово-господарською діяльністю сільськогосподарських підприємств. На макроекономічному рівні фінансові ресурси сільськогосподарських підприємств забезпечують наповнення бюджетів і позабюджетних фондів. Також важливою є роль фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств у забезпеченні збалансованості в економіці країни матеріальних і грошових фондів, призначених для споживання та нагромадження.

2. Метою аналізу фінансового стану підприємства є бути дослідження та оцінка стану, динаміки показників, якими характеризується фінансові параметри діяльності підприємства, що дозволить здійснювати розробку обґрунтованих управлінських рішень не лише для забезпечення прогнозованого рівня прибутковості, але і зростання вартості підприємства.

3. Оцінку фінансового стану можна провести на основі використання п'яти груп коефіцієнтів: показниками оцінки майнового стану, показниками оцінки фінансової стійкості, показниками ліквідності, показниками ділової активності та показниками прибутковості.

4. В умовах високого рівня невизначеності та динаміки параметрів зовнішнього середовища суттєво зростає роль фінансового планування у забезпеченні ефективного та збалансованого функціонування підприємства.

5. У процесі фінансового планування найчастіше використовують такі методи планування, як нормативний, розрахунково-аналітичний, метод оптимізації планових завдань, балансовий, економіко-математичне моделювання, метод експертних оцінок, коефіцієнтів і програмно-цільовий метод.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ НВП «ПРОМВОК»

2.1. Коротка характеристика ТОВ НВП «Промвок»

ТОВ НВП «Промвок» було засноване в 2000 році, як підприємство яке займається обробкою полів сільськогосподарською технікою та продажем зернових і технічних культур. Керівником підприємства є Мазін Сергій Вікторович.

ТОВ НВП «Промвок» розташоване за адресою Дніпропетровська обл., Покровський р-н, с. Коломійці, вул. Леніна, 38.

В розпорядженні підприємства знаходиться (14,6 га), це власні землі керівника. На підприємстві працює понад 100 осіб. Найбільша частина продукції реалізується на завод «Бікорм», з яким підприємство співпрацює вже 10 років.

На балансі підприємства знаходяться споруди: загальною площею понад 2000 кв.м.:

- Адміністративна будівля – 300 кв.м
- Приміщення олійниці – 350 кв.м
- Приміщення цеху – 700 кв.м
- Склади та гаражі – 650 кв.м
- Приміщення для охорони – 50 кв.м

Основною продукцією підприємства є технічні та зернові культури.

Основними придбаннями за останні роки є якісна сільськогосподарська техніка, купівля земель для вирощування зернових та технічних культур поблизу підприємства.

Обрана політика щодо фінансування підприємства базується на принципах використання власних та залучених коштів. Через те, що основними замовниками є структури мереж «Агропромисловості» та приватні

підприємства, які займаються даним видом діяльності, вони розраховуються після виконання договорів.

ТОВ НВП «Промвок» є юридичною особою, має самостійний баланс, може від свого ім'я укладати договори, здобувати майнові й особисті немайнові права й мати обов'язки, бути позивачем і відповідачем у суді. ТОВ НВП «Промвок» має круглу печатку, може мати штамп і бланки із зображенням свого найменування й емблему, а так само інші атрибути юридичної особи, відкриває розрахункові й інші рахунки в банках. ТОВ НВП «Промвок» відповідає за своїми обов'язками всім своїм майном, а його керівники несуть ризики збитків, пов'язаних з діяльністю компанії.

Метою підприємства є реалізація на основі отриманого прибутку соціальних та економічних інтересів власників майна, трудового колективу, а також задоволення споживчого попиту на продукцію, надані послуги чи виконані роботи.

Товариство здійснює свою діяльність на основі та у відповідності з чинним законодавством України, а також Статутом.

2.2. Аналіз майнового стану ТОВ НВП «Промвок»

Майно підприємства – ресурси, контрольовані підприємством в результаті минулих подій, використання яких, як очікується, призведе до надходження економічних вигод у майбутньому [25]. Призначення аналізу майнового стану підприємства проілюстровано на рис. 2.1.

У процесі оцінки майнового стану підприємства вивчаються склад, структура і динаміка його активів та пасивів. А оскільки активи організації можуть розглядатися як її інвестиції, то зміни у майновому положенні організації можуть бути в деякому сенсі обумовлені змінами в інвестиційній політиці. Стало бути, оцінка майнового стану організації може розглядатися як один з інструментів аналізу її інвестиційної політики [26].

Рис. 2.1. Призначення аналізу майнового стану підприємства

У процесі аналізу складу, структури та динаміки майна та джерел його формування використовуються прийоми як горизонтального, так і вертикального аналізу. В горизонтальному аналізі визначаються абсолютні та відносні зміни величин окремих видів активів і пасивів за звітний період, а також у динаміці за декілька періодів дається оцінка цих змін [27].

Беручи до уваги бухгалтерський баланс, проведемо горизонтальний аналіз активу балансу підприємства ТОВ НВП «Промвок» (табл 2.1).

Таблиця 2.1

Горизонтальний аналіз активу балансу підприємства, тис. грн.

Актив	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення 2019-2018 рік		Відхилення 2020-2019 рік	
				Абсолютне	Відносне (%)	Абсолютне	Відносне (%)
I. Необоротні активи							
Нематеріальні активи	8	12	9	4	50	-3	-25
Незавершені капітальні інвестиції	1509	1509	1509	-	-	-	-

Продовження табл. 2.1

1	2	3	4	5	6	7	8
Основні засоби	12380	24711	20027	12331	99,60	-4684	-18,95
Інші фінансові інвестиції	0	0	5810,5	0	0	5810,5	100,0
Інші НА	16	31	33,5	15	93,75	2,5	8,06
Усього за розділом I	13913	26263	27389	12350	88,76	1126,0	4,28
II. Оборотні активи							
Запаси	46200	25921	22301,5	-20279	-43,89	-3619,5	-13,96
Поточні біологічні активи	565	354	354	-211	-37,34	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, послуги	1921	1137	1633,6	-784	-40,81	496,6	43,67
Дебіторська заборгованість за розрахунками:							
з бюджетом	52	111	183	59	113,46	72,0	64,86
за виданими авансами	1426	13436	6596,4	12010	842,21	-6839,6	-50,9
Інша поточна дебіторська заборгованість	34	3134	20864,1	3100	9117,6	17730,1	565,73
Гроші та їх еквіваленти	6627	2542	1984,6	-4085	-61,64	-557,4	-21,92
Інші оборотні активи	1822	12	79,8	-1810	-99,34	67,8	565,0
Усього за розділом II	58647	46647	53997	-12000	-20,46	7350	15,75
Баланс	72560	72910	81386	350	0,48	8476	11,62

Данні, які приводяться в пасиві балансу, дають змогу визначити, які зміни відбулися у структурі власного і запозиченого капіталу, скільки залучено в оборот підприємства довгострокових і короткострокових засобів, тобто пасив показує, звідки з'явилися засоби, що направлені на формування майна підприємства. Фінансовий стан підприємства у багатьом залежить від того, які засоби воно має у власному розпорядженні і куди вони вкладені [27].

Беручи до уваги бухгалтерський баланс проведемо горизонтальний аналіз пасиву балансу підприємства ТОВ НВП «Промвок» (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Горизонтальний аналіз пасиву балансу підприємства, тис. грн.

Пасив	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення 2019-2018 рік		Відхилення 2020-2019 рік	
				Абсолютне	Відносне (%)	Абсолютне	Відносне (%)
I. Власний капітал							
Зареєстрований капітал	6198	6198	6198	0	-	0	-
Додатковий капітал	14372	14372	14372	0	-	0	-
Резервний капітал	1444	1444	1978	0	-	534	36,98
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	34650	39572	49712	4922	14,2	10140	25,62
Усього за розділом I	56664	61586	72260	4922	8,68	10674	17,33
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення							
Усього за розділом II	-	-	-	-	-	-	-
III. Поточні зобов'язання і забезпечення							
Короткострокові кредити банків	0	0	2485,6	-	-	24856	100,0
Поточна кредиторська заборгованість за:							
товари, роботи, послуги	479	7200	1097,5	6721	1403,1	-6102,5	-84,75
розрахунками з бюджетом	1497	1750	811,4	253	16,9	-938,6	-53,63
розрахунки зі страхування	30	0	0	-30	-100	0	0
розрахунками з оплати праці	250	24	28,7	-226	-90,4	4,7	19,58
за одержаними авансами	10936	288	306	-10648	-97,36	18	6,25
за розрахунками с учасниками	0	302	404	302	100	102	33,77
Інші поточні зобов'язання	2704	1760	3992,8	-944	-34,91	2232,8	126,86
Усього за розділом III	15896	11324	9126	-4572	-28,76	-2198	-19,41
Баланс	72560	72910	81386	350	0,48	8476	11,62

Вертикальний аналіз передбачає дослідження структури активу і пасиву балансу, тобто частки окремих видів майна і джерел формування капіталу у валюті балансу та підсумку його окремих розділів [28].

За даними бухгалтерського балансу проведемо вертикальний аналіз активу балансу підприємства ТОВ НВП «Промвок» (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Вертикальний аналіз активу балансу підприємства,%

Актив	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення (%)	
				2019/2018	2020/2019
I. Необоротні активи					
Нематеріальні активи	0,01	0,02	0,01	0,01	-0,01
Незавершені капітальні інвестиції	2,07	2,06	1,85	-0,01	-0,21
Основні засоби	17,06	33,89	24,61	16,83	-9,28
Інші фінансові інвестиції	0	0	7,14	0	7,14
Інші НА	0,02	0,04	0,04	0,02	0
Усього за розділом I	19,17	36,02	33,65	16,85	-2,37
II. Оборотні активи					
Запаси	63,67	35,55	27,40	-28,12	-8,15
Поточні біологічні активи	0,77	0,48	0,43	-0,29	-0,05
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	2,64	1,55	2,01	-1,09	0,46
Дебіторська заборгованість за розрахунками:					
з бюджетом	0,07	0,15	0,22	0,08	0,07
за виданими авансами	1,96	18,42	8,11	16,46	-10,31
Інша поточна дебіторська заборгованість	0,04	4,29	25,63	4,25	21,34
Гроші та їх еквіваленти	9,13	3,48	2,44	-5,65	-1,04
Інші оборотні активи	2,51	0,02	0,10	-2,49	0,08
Усього за розділом II	80,83	63,98	66,35	-16,85	2,37
Баланс	100	100	100	-	-

За даними бухгалтерського балансу проведемо вертикальний аналіз пасиву балансу підприємства ТОВ НВП «Промвок» (табл. 2.4).

Вертикальний аналіз пасиву балансу підприємства,%

Актив	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення (%)	
				2019/2018	2020/2019
I. Власний капітал					
Зареєстрований капітал	8,54	8,5	7,61	-0,04	-0,89
Додатковий капітал	19,81	19,71	17,65	-0,1	-2,06
Резервний капітал	1,99	1,98	2,43	-0,01	0,45
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	47,75	54,27	61,08	6,52	6,81
Усього за розділом I	78,09	84,47	88,77	6,38	4,3
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення					
Усього за розділом II	-	-	-	-	-
III. Поточні зобов'язання і забезпечення					
Короткострокові кредити банків	0	0	3,05	0	3,05
Поточна кредиторська заборгованість за:					
товари, роботи, послуги	0,66	9,87	1,35	9,21	-8,52
розрахунками з бюджетом	2,06	2,40	0,99	0,34	-1,41
розрахунки зі страхування	0,04	0	0	-0,04	0
розрахунками з оплати праці	0,34	0,03	0,03	-0,31	0
за одержаними авансами	15,07	0,39	0,37	-14,68	-0,02
за розрах-ми с учасниками	-	0,41	0,50	0,41	0,09
Інші поточні зобов'язання	3,72	2,41	4,91	-1,31	2,5
Усього за розділом III	21,91	15,53	11,23	-6,38	-4,3
Баланс	100	100	100	-	-

Дослідивши структуру та динаміку бухгалтерського балансу підприємства ТОВ НВП «Промвок» методом горизонтального та вертикального аналізу можна зробити такі висновки. Позитивним є збільшення валюти балансу в 2019 році в порівнянні з 2018 роком на 350 тис.грн. та в 2020 році на 8476 тис.грн. Спостерігається перевищення темпу приросту оборотних активів над темпом приросту необоротних активів у 2020 році, що призвело до збільшення частки оборотних активів у майні з 63,98% до 66,35%. Для даного підприємства це недобра тенденція, тому що ріст оборотних активів відбувався за рахунок зростання іншої поточної дебіторської заборгованості. Негативним моментом є перевищення питомої ваги дебіторської заборгованості над

кредиторською в 1,5 рази, що говорить про неякісне управління дебіторською заборгованістю на підприємстві. Приріст власного капіталу відбувався лише за рахунок збільшення нерозподіленого прибутку. Який в структурі власного капіталу займав найбільшу питому вагу на протязі трьох років (47,75% – 61,08%).

На протязі 2018-2020 років ТОВ НВП «Промвок» фінансувалося за рахунок власних фінансових ресурсів.

2.3. Оцінка ділової активності ТОВ НВП «Промвок»

Стійкий фінансовий стан підприємства в ринкових умовах значною мірою обумовлюється його діловою активністю.

Ділова активність підприємства проявляється через розширення ринків збуту продукції, підтримання ділової репутації (іміджу), вихід на ринок праці і капіталу тощо. Ділова активність оцінюється системою показників (коефіцієнтів), які характеризують найважливіші сторони діяльності підприємства.

Як відомо, ефективність використання фінансових ресурсів, насамперед, пов'язують з їх оборотністю. Оборотні кошти є найбільш мобільною частиною господарських засобів. Прискорення оборотності оборотних коштів має важливе значення для стабільності фінансового стану підприємств з таких причин:

- швидкість обороту коштів визначає розмір їх річного обороту;
- прискорення оборотності веде до зниження витрат підприємства;
- прискорення обороту на тій чи іншій стадії кругообігу коштів веде до прискорення обороту на інших стадіях [29].

Аналіз ділової активності полягає в дослідженні рівнів і динаміки різноманітних коефіцієнтів оборотності, основні з яких:

1. Коефіцієнт оборотності активів (трансформації) - відображає швидкість обороту сукупного капіталу, або скільки грошових одиниць реалізованої продукції припадає на одну грошову одиницю активів:

$$K_A = \frac{ЧВР}{СВ_A} = \frac{\text{Чистий дохід від реалізації}}{\text{Середньорічна вартість активів}}, \quad (2.1)$$

2. Коефіцієнт оборотності власного капіталу - відображає швидкість обороту вкладеного власного капіталу:

$$K_{BK} = \frac{ЧВР}{СВ_{BK}} = \frac{\text{Чистий дохід від реалізації}}{\text{Середньорічна вартість власного капіталу}}, \quad (2.2)$$

3. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (коштів у розрахунках) - показує кількість оборотів дебіторської заборгованості:

$$K_{ДЗ} = \frac{ЧВР}{СВ_{ДЗ}} = \frac{\text{Чистий дохід від реалізації}}{\text{Середньорічна вартість дебіторської заборгованості}}, \quad (2.3)$$

4. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості – характеризує залучені кошти, які підлягають поверненню:

$$K_{КЗ} = \frac{С_{РП}}{СВ_{КЗ}} = \frac{\text{Собівартість реалізованої продукції}}{\text{Середньорічна вартість кредиторської заборгованості}}, \quad (2.4)$$

5. Коефіцієнт оборотності виробничих запасів - відображає число оборотів запасів і дозволяє виявити резерви зростання виробництва продукції. Зниження цього показника характеризує відносне зростання товарно-матеріальних запасів, що негативно впливає на фінансовий стан підприємства:

$$K_{OЗ} = \frac{С_{РП}}{СВ_{ТМЗ}} = \frac{\text{Собівартість реалізованої продукції}}{\text{Середньорічна вартість товарно – матеріальних запасів}}, \quad (2.5)$$

6. Коефіцієнт оборотності основних засобів (фондовіддача) - характеризує величину виручки з реалізації продукції на 1 гривню основних засобів. Чим більша фондовіддача, тим менша фондомісткість і більш ефективно використовується капітал, вкладений в основні засоби підприємства [25, 26].

$$K_{КД} = \frac{\text{Чистий дохід від реалізації}}{\text{Середньорічна вартість основних засобів}}, \quad (2.6)$$

Розрахунки показників ділової активності підприємства ТОВ НВП «Промвок» наведені у таблиці 2.5.

Таблиця 2.5

Розрахунок показників ділової активності підприємства

Коефіцієнти	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Абсолютне відхилення	
				2019-2018 роки	2020-2019 роки
Коефіцієнт оборотності активів (трансформації)	0,83	1,45	0,84	0,62	-0,61
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	1,02	1,78	0,97	0,76	-0,81
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	8,57	9,93	2,76	1,36	-7,17
Період оборотності дебіторської заборгованості	42	36	130	-6	94
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	3,15	6,27	7,02	3,12	0,75
Період оборотності кредиторської заборгованості	114	57	51	-57	-6
Коефіцієнт оборотності запасів	0,70	1,98	3,12	1,28	1,14
Період обігу запасів	514	181	115	-333	-66
Тривалість операційного циклу	556	217	245	-339	28
Тривалість фінансового циклу	442	160	194	-282	34
Коефіцієнт оборотності основних засобів (фондовіддача)	5,48	5,69	2,90	0,21	-2,79

Всі показники ділової активності в 2020 році в порівнянні з 2019 роком погіршили свої значення. Коефіцієнт оборотності активів, що показує швидкість обороту у 2020 році знизилася на 0,61 пункти у порівнянні з 2019 роком. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості у 2020 році знизився на 7,17 пункту, що призвело до збільшення періоду оборотності дебіторської заборгованості на 94 дні. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості збільшився у 2020 році на 0,75 пункти, відповідно період оборотності кредиторської заборгованості зменшився на 6 днів. Все це призвело до того, що тривалість операційного циклу в 2020 році зросла на 28 днів, що є негативною тенденцією для ділової активності підприємства.

Порівнюючи суму кредиторської заборгованості та дебіторської заборгованості можна підсумувати, що компанія не використовує кредиторську заборгованість для фінансування власних дебіторів.

Узагальнюючи стан показників ділової активності ТОВ НВП «Промвок» можна відзначити, що в 2020 р. відбулося зниження економічного потенціалу підприємства, погіршення використання активів, оборотних активів, що в свою чергу генерує недостатню кількість грошових засобів для покриття витрат і потребує щоб підприємство залучало додаткові позикові кошти (кредиторської заборгованості).

2.4. Аналіз фінансової стійкості підприємства

Аналіз фінансової стійкості на певну дату дозволяє встановити, на скільки раціонально підприємство керує власними та запозиченими коштами на протязі періоду, який передував цій даті.

В ході виробничого процесу на підприємствах здійснюється постійне поповнення товарно-матеріальних цінностей. З цією метою використовуються як власні, так і запозичені джерела. Вивчаючи надлишок або нестачу коштів для формування запасів, встановлюються абсолютні показники фінансової стійкості [30].

Фінансова стійкість підприємства характеризується станом власних і залучених засобів і оцінюється за допомогою системи фінансових коефіцієнтів:

1. Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії) характеризує частку власного капіталу в сукупному капіталі. Чим більше значення цього показника, тим більшою є фінансова незалежність підприємства від кредиторів. Мінімальна частка власного капіталу повинна складати не менше 50 % сукупного капіталу, задіяного в господарській діяльності. Вона засвідчує можливість підприємства погасити борги власними коштами. Коефіцієнт фінансової незалежності розраховується за формулою:

$$K_{\text{авт}} = \frac{ВК}{ВБ} = \frac{\text{Власний капітал}}{\text{Валюта балансу}}, \quad (2.7)$$

2. Коефіцієнт фінансової залежності - показує, яка сума загальної вартості майна підприємства припадає на 1 грн. власних коштів та розраховується за формулою:

$$K_{\text{зал}} = \frac{ВБ}{ВК} = \frac{\text{Валюта балансу}}{\text{Власний капітал}}, \quad (2.8)$$

3. Коефіцієнт концентрації позикового капіталу - характеризує частку позикових коштів у загальній сумі коштів, вкладених у майно підприємства:

$$K_{\text{фін}} = \frac{ЗК}{ВБ} = \frac{\text{Залучений капітал}}{\text{Валюта балансу}}, \quad (2.9)$$

4. Коефіцієнт фінансового ризику (фінансового левереджу) - характеризує частку позикових коштів у загальній сумі коштів, вкладених у майно підприємства:

$$K_{\text{ф.р.}} = \frac{ЗК}{ВК} = \frac{\text{Залучений капітал}}{\text{Власний капітал}}, \quad (2.10)$$

5. Коефіцієнт платоспроможності - визначається як відношення власного капіталу та залученого:

$$K_{\text{пл.спр.}} = \frac{ВК}{ЗК} = \frac{\text{Власний капітал}}{\text{Залучений капітал}}, \quad (2.11)$$

6. Коефіцієнт поточної заборгованості - характеризує частку заборгованості по короткостроковим зобов'язанням у загальній сумі коштів, вкладених у майно підприємства:

$$K_{\text{п.з.}} = \frac{КЗ}{ВБ} = \frac{\text{Короткострокові зобов'язання}}{\text{Валюта балансу}}, \quad (2.12)$$

7. Коефіцієнт забезпечення власним оборотним капіталом - характеризує частку власного оборотного капіталу в оборотних активах. Підвищення частки власного оборотного капіталу свідчить про зміцнення фінансового стану підприємства, збільшення робочого капіталу, підвищення платоспроможності і ліквідності боргових зобов'язань, зростання фінансової незалежності та розраховується за формулою:

$$K_{\text{заб.}} = \frac{\text{ВОК}}{\text{ОА}} = \frac{\text{Власний оборотний капітал}}{\text{Оборотні активи}}, \quad (2.13)$$

8. Коефіцієнт маневреності власного капіталу - характеризує, яка частка власного капіталу використовується для формування оборотних активів. Чим більша частка власних коштів в обороті, тим вища платоспроможність підприємства, тим більші можливості скерування чистого прибутку на капітальні інвестиції та соціальні потреби власників капіталу. Коефіцієнт маневреності власного капіталу розраховується за формулою:

$$K_{\text{ман}} = \frac{\text{ВОК}}{\text{ВК}} = \frac{\text{Власний оборотний капітал}}{\text{Власний капітал}}, \quad (2.14)$$

9. Коефіцієнт фінансової стійкості - характеризує пропорцію різних джерел фінансування господарської діяльності (позикового і власного капіталу, прийнятих за 1). Під позиковим капіталом розуміють довгострокові і поточні зобов'язання підприємства. Максимально допустиме значення коефіцієнта фінансової стійкості - не більше 1, яке засвідчує не тільки ступінь ризиковності діяльності, але й можливість підприємства погасити борги власним капіталом. Коефіцієнт фінансової стійкості розраховується за формулою:

$$K_{\text{ф.с.}} = \frac{\text{ВОК} + \text{ДЗ}}{\text{ВБ}} = \frac{\text{Власний оборотний капітал} + \text{Довг. зобов'язання}}{\text{Валюта балансу}}, \quad (2.15)$$

Аналіз здійснюється шляхом розрахунку і порівняння окремих показників з базовими, а також вивчення динаміки їх змін за певний період. Базовими показниками можуть бути: значення показників за попередній період; значення показників аналогічних фірм; середньогалузеві значення показників [29].

Розрахунки коефіцієнтів фінансової стійкості підприємства ТОВ НВП «Промвок» наведені у таблиці 2.6.

Таблиця 2.6

Розрахунок коефіцієнтів фінансової стійкості (капіталізації) підприємства

Показник	Норматив- не значення	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Абсолютне відхилення	
					2019- 2018 роки	2020- 2019 роки
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	$\geq 0,5$	0,78	0,84	0,88	0,06	0,04
Коефіцієнт концентрації позичкового капіталу	$\leq 0,5$	0,22	0,15	0,11	-0,07	-0,04
Коефіцієнт фінансової залежності (коефіцієнт фінансування)	≤ 2	1,28	1,18	1,12	-0,1	-0,06
Коефіцієнт фінансового ризику (фінансового левереджу)	≤ 1	0,28	0,18	0,13	-0,1	-0,05
Коефіцієнт покриття залучених коштів власним капіталом (коефіцієнт платоспроможності)	≥ 1	3,56	5,44	7,92	1,88	2,48
Коефіцієнт поточної заборгованості	≤ 1	0,22	0,15	0,11	-0,07	-0,04
Коефіцієнт забезпечення власним оборотним капіталом	$\geq 0,1$	0,09	1,32	1,34	1,23	0,02
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,4-0,6	0,99	0,99	0,99	-	-
Коефіцієнт фінансової стійкості (довгострокового фінансування)	0,5-1,0	0,82	0,84	0,88	0,02	0,04

На рис. 2.2 зображена зворотна залежність коефіцієнту фінансової незалежності (автономії) та коефіцієнту фінансової залежності (коефіцієнт фінансування) протягом 2018 – 2020 років.

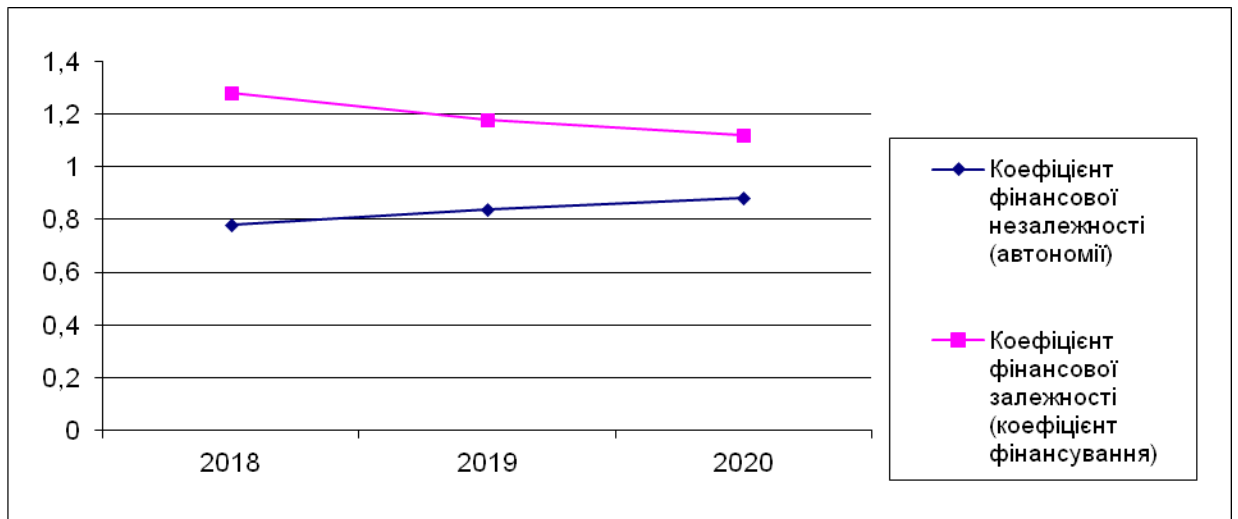

Рис. 2.2. Коефіцієнти фінансової стійкості

На рис. 2.3 зображена зворотна залежність коефіцієнту фінансового ризику (фінансового левереджу) та коефіцієнту покриття залучених коштів власним капіталом (коефіцієнт платоспроможності) протягом 2018 – 2020 років.

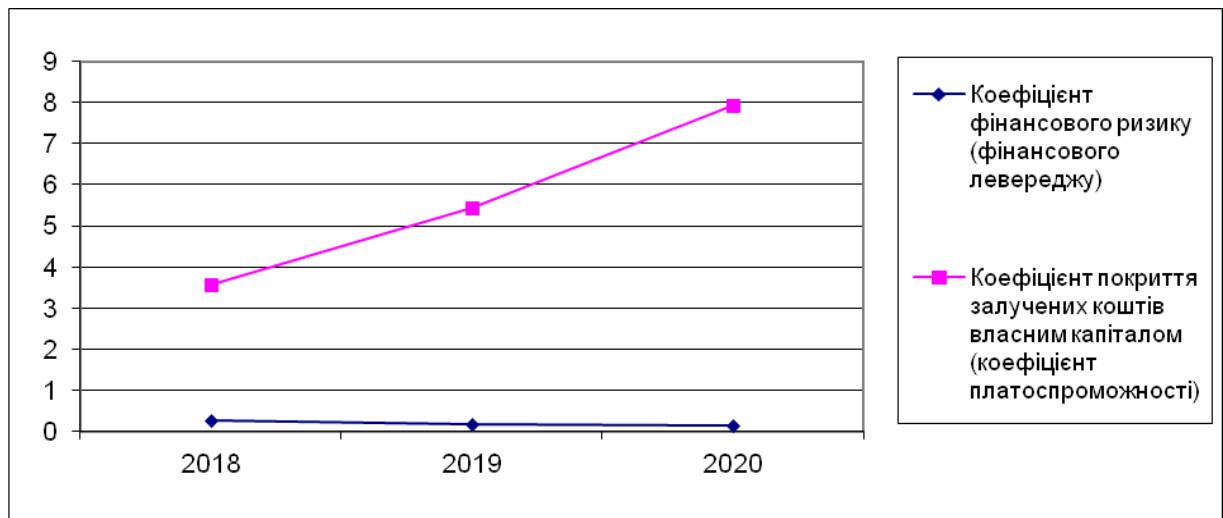

Рис. 2.3. Коефіцієнти фінансової стійкості

За даними табл. 2.6 можна зробити висновок, що в цілому відбулися позитивні зміни у складі показників, якими характеризується фінансова стійкість. Значення коефіцієнту автономії в 2020 році більше нормативного значення і свідчить про незначну залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування, так на кінець 2020 року ТОВ «Промвок» на 88%

фінансувалось за рахунок власного капіталу. В 2019 році відбувалося зниження фінансової залежності на 0,01 п., в 2019 відбулося зниження на 0,06 п. Коефіцієнт концентрації залученого капіталу в 2020 році мав тенденцію до зменшення і відповідав нормативному значенню.

Збільшення коефіцієнту фінансового ризику в 2020 р. свідчить про зменшення залежності ТОВ НВП «Промвок» від зовнішніх джерел фінансування. Так в 2020 році на 1 грн. власного капіталу припадало 0,13 грн. залучених засобів, що на 0,5 грн. менше, ніж у 2019 році. Динаміка наведених показників свідчить що відбулося покращення фінансової стійкості в 2020 році на ТОВ «Промвок». Коефіцієнт маневреності власного капіталу в 2020 році не змінився, і відповідає нормативному значенню, що позитивно характеризує фінансовий стан підприємства, оскільки свідчить про можливість вільно маневрувати власними коштами.

Розглянемо тепер поняття запасу фінансової міцності (межі безпеки) ТОВ «Промвок». Для цього необхідно спочатку опанувати поняття порога рентабельності (критичною точкою, «мертвою точкою», точкою самоокупності, точкою перелому, точкою беззбитковості, точкою розриву і т.ін. – такі назви трапляються в економічній літературі). Далі необхідно визначити собівартість одиниці продукції і всього випуску за різних рівнів обсягу виробництва (X) за рівняннями:

$$Y = A + bx, \quad (2.16)$$

де Y – собівартість одиниці та всього обсягу продажу, тис.грн.;

b- змінні витрати на одиницю продукції, тис.грн.;

A – постійні витрати на весь обсяг випуску, тис.грн.

Точка беззбитковості – критичний обсяг виробництва ($X_{кр}$) – такий обсяг виробництва і продажу, коли підприємство почне отримувати прибуток. Її можна визначити за формулою (2.17):

$$X_{кр} = A : (Ц - b), \quad (2.17)$$

де Ц - ціна одиниці продукції, грн./од.

У зв'язку з проведеними розрахунками можна назвати три важливих моменти для фінансиста підприємства.

Визначивши, якій кількості продукції відповідає за цих цін реалізації поріг рентабельності, одержуємо граничне (критичне) значення обсягу виробництва в натуральному вираженні. Меншу кількість продукції підприємству виробляти не вигідно.

2. Пройшовши поріг рентабельності, підприємство має додаткову суму валової маржі на кожен чергову одиницю товару. Природно, збільшується і маса прибутку.

3. Сила впливу операційного важеля максимальна поблизу порога рентабельності й зменшується зі зростанням виручки від реалізації та прибутку, тому що частка постійних витрат у загальній їх сумі зменшується – і так до чергового «стрибка» постійних витрат.

На основі порога рентабельності можемо визначити запас фінансової міцності підприємства (різниця між досягнутою фактичною виручкою від реалізації і порогом рентабельності). Цей показник розраховується й у відсотках до виручки від реалізації або у вигляді коефіцієнта до виторгу. Всі показники й алгоритм їхніх розрахунків наведено в таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

Алгоритм розрахунку параметрів операційного аналізу

ТОВ НВП «Промвок» за 2020 рік

Найменування	Розрахунок
1. Валова маржа $ВМ = ВР - С_{зв}$, тис.грн. Виручка від реалізації (ВР) мінус змінні витрати (Сзв).	$64952 - 28281,2 = 36670,8$ тис.грн.
2. Разом змінні витрати (Сзм), тис.грн.	28281,2 тис.грн.
3. Коефіцієнт валової маржі: Валова маржа : Виручка від реалізації, $К_m = ВМ : ВР$	$36670,8 / 64952 =$
4. Відсоток валової маржі = Валова маржа : Виручка від реалізації * 100, $К_m (\%) = ВМ : ВР * 100$	0,564583076 56,45%
5. Разом постійні платежі (Спост)	26424,8 тис.грн.
6. Поріг рентабельності: Сума постійних витрат : Коефіцієнт валової	$26424,8 / 0,564583076 =$ 46804,09 тис.грн.

Продовження табл. 2.7

Найменування	Розрахунок
маржі; Прент = $C_{\text{пост}} : K_M (\%)$	
7. Запас фінансової міцності: - у грн.: Виручка від реалізації – Поріг рентабельності: $\Phi_M = ВР - \text{Прент}$ - у відсотках до виручки від реалізації: $\Phi_M(\%) = \Phi_M : ВР$	64952 – 46804,09 = 18147,91 тис.грн. 18147,91/64952*100=27,94 %
8. Прибуток: Запас фінансової міцності * Коефіцієнт валової маржі; $\text{Пр} = \Phi_M * K_M(\%)$	18147,91* 27,9 / 100 = 5070,52 тис.грн.
9. Сила впливу операційного важеля: Валова маржа : Прибуток; $R_{\text{пр}} = ВМ : \text{Пр}$	36670,8/ 5070,52 = 7,23

Отже обсяг реалізованої продукції у грошовому еквіваленті для ТОВ НВП «Промвок» повинен бути не менше ніж 46804,09 тис.грн., для того аби підприємство не було збитковим.

Як далеко запланований виторг від реалізації «відділяється» від точки беззбитковості, показує запас фінансової міцності або межа фінансової безпеки.

Як видно з наведених вище розрахунків запас міцності підприємства становить 27 %, що означає, що при зменшенні обсягу реалізації продукції на 27 %, за будь-яких причин, воно не буде збитковим. Будь-яка зміна чистого доходу спричиняє зміну валового прибутку в пропорції 1: 7,23.

Цей метод ТОВ НВП «Промвок» може використовувати, плануючи свою діяльність і розраховуючи фінансові показники. Його перевага очевидна, тому що він дає змогу досить легко визначити такі фінансові показники, як оптимальний обсяг продажу, ціна продажу і фінансовий запас стійкості.

Розрахуємо точку беззбитковості графічним методом.

Вихідні данні: постійні витрати – 26424,8 тис.грн.; змінні витрати – 28281,2 тис.грн.; обсяг реалізації 64952 тис.грн.

Питома вага змінних витрат в об'ємі реалізації 0,435416923.

Точка беззбитковості (Q) = 26424,8 / (1- 0,435416923) = 46804,09 тис.грн.

При використанні графічного методу аналізу точкою беззбитковості вважається точка перетину лінії сукупних (повних) затрат та лінії, яка характеризує виручку від реалізації продукції (рис. 2.4).

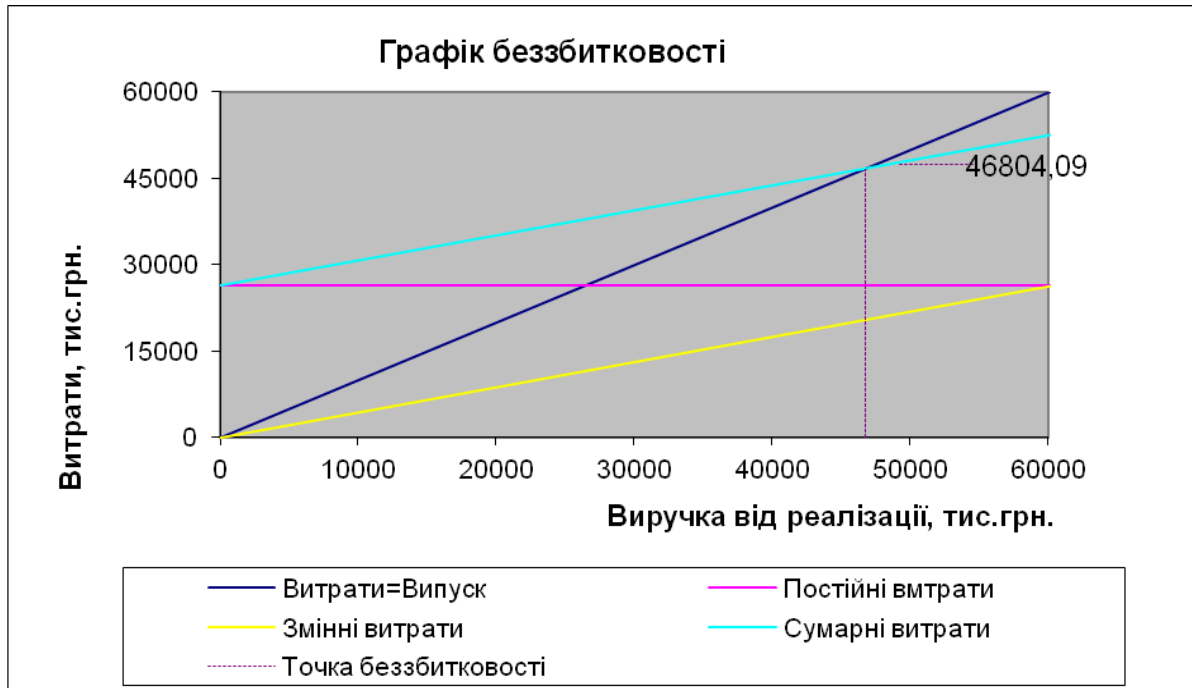

Рис. 2.4. Точка беззбитковості ТОВ НВП «Промвок» в 2020 році

До досягнення точки беззбитковості в 2020 році (46804,09 тис.грн.) підприємство зазнає збитків від реалізації продукції, а після - отримує прибутки. Тобто в 2020 році підприємство отримувало прибуток після перетину обсягу виручки від реалізації в суму 46804,09 тис.грн.

2.5. Аналіз платоспроможності та ліквідності ТОВ НВП «Промвок»

Задача аналізу ліквідності балансу виникає в зв'язку з необхідністю давати оцінку кредитоспроможності підприємства, тобто його здатності вчасно і цілком розраховуватися по усіх своїх зобов'язаннях.

Ліквідність балансу визначається як ступінь покриття зобов'язань організації її активами, термін перетворення яких у гроші відповідає терміну

погашення зобов'язань. Аналіз ліквідності балансу полягає в порівнянні засобів по активу, згрупованих по ступені їхньої ліквідності і розташованих у порядку убуття ліквідності, із зобов'язаннями по пасиву, згрупованими по термінах їхнього погашення і розташованими в порядку зростання термінів [25].

Найбільш ліквідні активи – А1 - (грошові кошти і короткострокові фінансові вкладення підприємства) повинні бути більше або рівні найбільш терміновим зобов'язанням – П1 - (кредиторської заборгованості й інших короткострокових пасивів).

Швидко реалізовані активи – А2 - (дебіторська заборгованість з терміном погашення менш року та інші оборотні активи) повинні бути більше або дорівнювати короткостроковим пасивам - П2 - (короткостроковим позиковим засобам).

Повільно реалізовані активи – А3 - (дебіторська заборгованість з терміном погашення більш року, запаси за винятком витрат майбутніх періодів, ПДВ по придбаних цінностях і довгострокових фінансових вкладеннях) повинні бути більше або дорівнювати довгостроковим пасивам – П3- (довгостроковим позиковим засобам).

Важко реалізовані активи – А4 - (необоротні активи за винятком довгострокових фінансових вкладень) повинні бути менше або дорівнювати постійним пасивам – П4 - (капітал і резерви, доходи майбутніх періодів, резерви майбутніх витрат і платежів, скоректовані на величину витрат майбутніх періодів).

Таким чином, абсолютно ліквідним є такий баланс, при якому досягається співвідношення [26]:

$$A_1 \geq P_1; \quad A_2 \geq P_2; \quad A_3 \geq P_3; \quad A_4 \leq P_4$$

Результати порівняння фактичних співвідношень статей активу та пасиву з точки зору ліквідності балансу у порівнянні з рекомендованими наводяться у таблиці 2.8.

З табл. 2.8 видно, що баланс ТОВ НВП «Промвок» за звітний період не є абсолютно ліквідним, оскільки не виконується умова $A_1 \geq P_1$ в жодному році.

Результати розрахунків аналізу ліквідності балансу, тис. грн.

Показники активу балансу	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Показники пасиву балансу	2018 рік	2019 рік	2020 рік
1. Найбільш ліквідні активи (A1)	6627	2542	1984,6	1. Найбільш термінові пасиви (П1)	15896	11324	6640,4
2. Швидко реалізовані активи (A2)	5255	17830	29356,9	2. Короткосрокові пасиви (П2)	-	-	2485,6
3. Повільно реалізовані активи (A3)	46765	26275	22655,5	3. Довгострокові пасиви (П3)	-	-	-
4. Важко реалізовані активи (A4)	13913	26263	27389	4. Постійні пасиви (П4)	56664	61586	72260
Усього	72560	72910	81386	Усього	72560	72910	81386

У підприємства спостерігається нестача найбільш ліквідних активів для покриття найбільш термінових зобов'язань. Різниця між найліквіднішими активами і терміновими (негайними) пасивами досить велика: на кінець 2018 року нестача становила 9269 тис. грн., на кінець 2019 року – 8782 тис. грн., на кінець 2020 року – 4655,8 тис. грн.

Нестача у підприємства грошових коштів та інших найліквідніших активів групи A₁ на кінець кожного року була частково компенсована надлишком активів групи A₂. Однак така компенсація є лише вартісною, а в реальній платіжній ситуації, як зазначалося вище, менш ліквідні активи не зможуть замінити більш ліквідні. Умова $A_3 \geq P_3$ для підприємства виконується, що свідчить про високий рівень його перспективної платоспроможності, про наявність у підприємства достатнього обсягу запасів, та інших активів, що повільно реалізуються.

Виконання четвертої нерівності свідчить про дотримання підприємством мінімальної умови фінансової стійкості, наявність власних оборотних коштів.

Ліквідність підприємства розраховується за допомогою таких коефіцієнтів:

1. Коефіцієнт покриття (поточний коефіцієнт ліквідності) - характеризує спроможність підприємства за рахунок наявних оборотних активів виконувати свої грошові зобов'язання, передусім сплачувати борги. Для забезпечення належного рівня платоспроможності підприємствам доцільно забезпечувати значення цього показника на рівні 1,5 - 2,5, при якому величина оборотних активів в 1,5 - 2,5 рази більша від величини боргових зобов'язань.

$$КП = \frac{A1 + A2 + A3}{П1 + П2} = \frac{\text{Поточні активи}}{\text{Поточні пасиви}}, \quad (2.18)$$

2. Коефіцієнт швидкої ліквідності (проміжний коефіцієнт покриття) - показує, яку частину поточних зобов'язань підприємство спроможне погасити за рахунок найбільш ліквідних оборотних коштів – грошових коштів та їх еквівалентів, фінансових інвестицій та дебіторської заборгованості.

$$КЛ_{\text{сп}} = \frac{A1 + A2}{П1 + П2} = \frac{\text{Поточні активи} - \text{Запаси}}{\text{Поточні пасиви}}, \quad (2.19)$$

3. Коефіцієнт абсолютної (миттєвої) ліквідності - Дозволяє визначити частку короткострокових зобов'язань, що підприємство може погасити найближчим часом, не чекаючи оплати дебіторської заборгованості й реалізації інших активів. Коефіцієнт абсолютної ліквідності визначається за формулою:

$$КЛ_{\text{абс}} = \frac{A1}{П1 + П2} = \frac{\text{Грошові кошти}}{\text{Поточні пасиви}}, \quad (2.20)$$

4. Чистий оборотний капітал - необхідний для підтримки фінансової стійкості підприємства, оскільки перевищення оборотних коштів над короткостроковими зобов'язаннями означає, що підприємство не тільки може погасити свої короткострокові зобов'язання, але і має резерви для розширення діяльності [31]. Чистий оборотний капітал визначається за формулою:

$$\text{ЧОК} = \text{Оборотні активи} - \text{Поточні зобов'язання}, \quad (2.21)$$

У таблиці 2.9 наведено коефіцієнти ліквідності ТОВ НВП «Промвок» за 2018-2020 рр.

Таблиця 2.9

Розрахунок коефіцієнтів ліквідності підприємства

Назва показника	Нормативне значення	2018 рік	2019 рік	2020 рік
Коефіцієнт покриття (поточний коефіцієнт ліквідності), КП	≥ 2	3,68	4,12	5,92
Коефіцієнт швидкої ліквідності (проміжний коефіцієнт покриття), КЛср.	> 1	0,75	1,79	3,43
Коефіцієнт абсолютної (миттєвої) ліквідності, КЛабс.	$> 0,2$	0,42	0,22	0,22
Чистий оборотний капітал, ЧОК, (тис.грн)		42751	35323	44871

Коефіцієнт покриття на протязі 2018-2020 рр. відповідав нормативному значенню, тобто підприємство мало реальну можливість покриття поточних зобов'язань за рахунок своїх оборотних засобів.

На кожен гривню поточних зобов'язань ТОВ НВП «Промвок» в 2019 році припадало 4,12 грн. оборотних активів, а в 2020 році 5,92 грн.

Значення коефіцієнту швидкої ліквідності в 2018-2019 рр. є більшим за нормативне і свідчить, що за рахунок грошових коштів та очікуваних фінансових надходжень могло бути погашено всі поточні зобов'язання підприємства.

Значення коефіцієнта абсолютної ліквідності на протязі 2018-2019 рр. було більшим за нормативне. Так як коефіцієнт абсолютної ліквідності в 2020 році складає 0,22, то підприємство може погасити лише 22% поточної заборгованості за рахунок наявних грошових коштів. Отже можна говорити про підвищення ліквідності та платоспроможності підприємства у 2020 році.

2.6. Аналіз показників прибутковості ТОВ НВП «Промвок»

Один з показників, що характеризує економічну ефективність підприємства – це рентабельність. Економічна ефективність - відносний показник, що порівнює отриманий ефект з витратами або ресурсами, використаними для досягнення цього ефекту. Існує безліч коефіцієнтів рентабельності, використання кожного з яких залежить від характеру оцінки ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства. Від цього в першу чергу залежить вибір оціночного показника (прибутку), використовуваного в розрахунках. Найчастіше використовується чотири різних показника: валовий прибуток, операційний прибуток, прибуток до оподаткування, чистий прибуток [32]. Залежно від того, з чим порівнюється обраний показник прибутку, виділяють три групи коефіцієнтів рентабельності:

1. Рентабельність інвестицій (капіталу) включає:

- Рентабельність власного капіталу - засвідчує ефективне використання власного капіталу, можливість його примноження та визначається за формулою:

$$ROE = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Середньорічна вартість власного капіталу}}, \quad (2.22)$$

- Рентабельність реального основного капіталу - засвідчує ефективність використання основного капіталу та визначається за формулою:

$$RoO = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Середньорічна вартість необоротних активів}}, \quad (2.23)$$

- Рентабельність позичкового капіталу - засвідчує ефективність використання позичкового капіталу та визначається за формулою:

$$R_{mn} = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\frac{\text{Середньорічна вартість довгостроювих зобов'язань} + \text{Середньорічна вартість поточних зобов'язань}}{2}}, \quad (2.24)$$

2. Рентабельність продажів включає:

- Валова рентабельність продажу - характеризує суму валового прибутку з гривні продажу та визначається за формулою:

$$GPM = \frac{\text{Валовий прибуток}}{\text{Чистий дохід від реалізації}}, \quad (2.25)$$

- Операційна рентабельність продажу - характеризує суму операційного прибутку з гривні продажу та визначається за формулою:

$$OIM = \frac{\text{Прибуток від операційної діяльності}}{\text{Чистий дохід від реалізації}}, \quad (2.26)$$

- Чиста рентабельність продажу - характеризує суму чистого прибутку з гривні продажу та визначається за формулою:

$$NPM = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Чистий дохід від реалізації}}, \quad (2.27)$$

3. Рентабельність виробництва включає:

- Валова рентабельність виробництва - показує величину валового прибутку з кожної гривні, витраченої на виробництво та визначається за формулою:

$$RBB = \frac{\text{Валовий прибуток}}{\text{Собівартість реалізованої продукції}}, \quad (2.28)$$

- Чиста рентабельність виробництва - показує величину чистого прибутку з кожної гривні, витраченої на виробництво та визначається за формулою:

$$NBB = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Собівартість реалізованої продукції}}, \quad (2.29)$$

- Загальна рентабельність майна - характеризує суму валового прибутку з гривні вартості майна та визначається за формулою:

$$R_{зз} = \frac{\text{Валовий прибуток}}{\text{Середньорічна вартість майна}}, \quad (2.30)$$

- Чиста рентабельність майна - характеризує суму чистого прибутку з гривні вартості майна та визначається за формулою:

$$R_{чч} = \frac{\text{Чистий прибуток}}{\text{Середньорічна вартість майна}}, \quad (2.31)$$

Результати розрахунків коефіцієнтів рентабельності представити в таблиці 2.10.

Таблиця 2.10

Розрахунок показників рентабельності підприємства

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Абсолютне відхилення 2019-2018 рік	Абсолютне відхилення 2020-2019 рік
Рентабельність інвестицій (капіталу)					
Рентабельність власного капіталу	36,19	37,69	15,95	1,5	-21,74
Рентабельність реального основного капіталу	165,20	110,96	39,78	-54,24	-71,18
Рентабельність позичкового капіталу	152,94	163,77	104,39	10,83	-59,38
Рентабельність продаж					
Валова рентабельність продаж	46,67	32,41	34,02	-14,26	1,61
Операційна рентабельність продаж	36,04	20,67	16,32	-15,37	-4,35
Чиста рентабельність продаж	35,29	21,12	16,44	-14,17	-4,68
Рентабельність виробничої діяльності					
Валова рентабельність виробництва	87,51	47,95	51,57	-39,56	3,62
Чиста рентабельність виробництва	66,17	31,25	24,91	-34,92	-6,34
Загальна рентабельність майна	38,71	47,01	28,64	8,3	-18,37
Чиста рентабельність майна	29,27	30,64	13,83	1,37	-16,81

Розрахувавши основні показники рентабельності ТОВ НВП «Промвок» у таблиці 2.10 можна зробити висновок, що у 2020 році порівняно з 2019 показники рентабельності продаж погіршили свої значення. Це пояснюється тим, що приріст чистого доходу від реалізації продукції був набагато більший ніж приріст прибутків (валового, операційного, чистого).

В 2020 році знизився показник рентабельності основного капіталу (71,18 пункти). Тобто підприємство менше отримує прибутку на 1 грн. доходу (капіталу). У 2020 році рентабельність власного капіталу знизилась на 21,74%. Падіння рентабельності власного капіталу пояснюється зменшенням суми чистого прибутку.

Погіршилась загальна рентабельність майна підприємства на 18,37 пункти, та чиста рентабельність майна на 16,81 пункти. В 2020 році з кожної гривні вкладеної в майно підприємство отримало 0,13 грн. чистого прибутку.

2.7. Аналіз фінансових результатів діяльності ТОВ НВП «Промвок»

Економічна доцільність функціонування підприємства оцінюється фінансовими результатами його діяльності - отриманим прибутком. Тому фінансові результати діяльності (прибуток або збиток) та чинники впливу на їх величину повинні постійно аналізуватися. Основними інформаційними матеріалами аналізу фінансових результатів є: звіт про фінансові результати; примітки до річної фінансової звітності; дані аналітичного обліку доходів, витрат і фінансових результатів діяльності [33].

Першочерговими завданнями аналізу фінансових результатів є оцінювання динаміки прибутку, виявлення і кількісне оцінювання впливу різних чинників на його розмір, а також оцінювання резервів збільшення прибутку (табл. 2.11).

Таблиця 2.11

Горизонтальний аналіз звіту про фінансові результати підприємства

Показник	2018 рік	2019 рік	2020 рік	Відхилення 2019-2018 рік		Відхилення 2020-2019 рік	
				Абсолютне	Відносне (%)	Абсолютне	Відносне (%)
1	2	3	4	5	6	7	8
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції	49213	105513	64952	56300	114,4	-40561	-38,44
Собівартість реалізованої продукції	26245	71318	42853	45073	171,74	-28465	-39,91
Валовий: прибуток	22968	34195	22099	11227	48,88	-12096	-35,37

Продовження табл. 2.11

1	2	3	4	5	6	7	8
Інші операційні доходи	1420	19	223,5	-1401	-98,66	204,5	1076,3
Інші операц. витрати	1035	2084	2305,1	1049	101,35	221,1	10,61
Фінансові результати від операційної діяльності							
прибуток	17739	21809	10602	4070	22,94	-11207	-51,38
Інші доходи	9	0	0	-9	-100	-9	-100
Інші витрати	0	0	281,4	-	-	281,4	100
Фінансові результати від звич. діяльності до оподаткування							
прибуток	17368	22290	10674	4922	28,34	-11616	-52,11
Чистий прибуток	17368	22290	10674	4922	28,34	-11616	-52,11

Виходячи з таблиці 2.11 ми бачимо, що темп росту чистого доходу (виручка) від реалізації продукції у 2019 рік збільшився на 114,4%, в 2020 році відбувався різке падіння чистого доходу на 38,44%. Темп росту собівартості реалізованої продукції також збільшувався у 2019 році на 171,74%, та різкий спад у 2020 році на 39,91%. В 2020 році темп падіння собівартості був однаковим з темпом падіння чистого доходу, що призвело до зниження темпу росту валового прибутку в 2020 році на 35,37 %. Темп зростання приросту операційних доходів в 2020 році був 1076,3%, що в абсолютному значенні операційні доходи зросли на 204,5 тис.грн. Але збільшуються інші операційні витрати у 2020 році в абсолютному розмірі швидше ніж операційні доходи. На протязі трьох років підприємство мало прибуток від операційної діяльності. Що стосується чистого прибутку, то у 2018-2020 роках спостерігається прибуток, темп росту якого у 2020 році в порівнянні з 2019 роком зменшився на 52,11%.

Висновки до розділу 2

На основі проведеного аналізу фінансово-господарської діяльності ТОВ НВП «Промвок» наступні висновки:

1. На протязі 2018-2020 років ТОВ НВП «Промвок» фінансувалося за рахунок власних фінансових ресурсів. Спостерігається перевищення темпу приросту оборотних активів над темпом приросту необоротних активів у 2020 році, що призвело до збільшення частки оборотних активів у майні з 63,98% до 66,35%.

2. Аналіз ділової активності ТОВ НВП «Промвок» показав, що протягом 2020 року відбувся спад економічного потенціалу підприємства, погіршилося використання активів, оборотних активів, що в свою чергу спричинило недостатню кількість грошових засобів для покриття витрат та спонукало підприємство до залучення додаткових позикових коштів (короткострокові кредити банку).

3. Динаміка показників фінансової стійкості ТОВ НВП «Промвок» свідчить про покращення фінансової стійкості підприємства. Значення коефіцієнту автономії в 2020 році більше нормативного значення і свідчить про незначну залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування, так на кінець 2020 року ТОВ «Промвок» на 88% фінансувалось за рахунок власного капіталу.

4. Аналіз ліквідності, як один з головних критеріїв оцінки фінансового стану підприємства показав, що підприємство має досить достатній рівень всіх показників ліквідності. Розрахунки показують, що на кінець звітного періоду (2020 рік) підприємство має досить високий рівень показників загальної та швидкої ліквідності. Обидва показники перевищують нормативні значення. Це пояснюється передусім низькою часткою поточних зобов'язань в структурі джерел фінансування. На кожен гривню поточних зобов'язань ТОВ НВП «Промвок» в 2019 році припадало 4,12 грн. оборотних активів, а в 2020 році 5,92 грн. Отже можна говорити про підвищення ліквідності та платоспроможності підприємства у 2020 році.

5. Аналіз ефективності діяльності ТОВ НВП «Промвок» свідчить про погіршення ефективності використання капіталу підприємства. Майже усі дохідні показники рентабельності погіршили свої значення у 2020 році. Це

пояснюється тим, що приріст чистого доходу від реалізації продукції був набагато більший ніж приріст прибутків (валового, операційного, чистого). Знизилась загальна рентабельність майна підприємства на 18,37 пункти, та чиста рентабельність майна на 16,81 пункти. В 2020 році з кожної гривні вкладеної в майно підприємство отримало 0,13 грн. чистого прибутку.

РОЗДІЛ 3

ПЛАНУВАННЯ ФІНАНСОВИХ ПОКАЗНИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ НВП «ПРОМВОК»

3.1. Прогнозування фінансових показників діяльності ТОВ НВП «Промвок» за алгоритмічними методами

Ефективність функціонування діяльності підприємства характеризує його фінансовий результат, що виступає у формі прибутку або збитку та в основному залежить від його операційної діяльності. Основними економічними результатами діяльності підприємства є чистий дохід (виручка) від реалізованої продукції, валовий дохід, прибуток.

Валовий прибуток (збиток) визначають як різницю між чистим доходом від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) і собівартістю реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг). Тому, цілком доцільно, для ефективного функціонування діяльності підприємства в майбутньому, прогнозувати його валовий прибуток.

В свою чергу, прогнозування дає змогу аналізувати тенденції, які складаються в період проведення фінансової політики з урахуванням впливу на неї внутрішніх та зовнішніх чинників і на цій підставі визначати перспективи фінансової стратегії, яка забезпечує підприємству фінансову стабільність та стабільність на ринку [34].

В даній роботі прогнозується два показника - виручка від реалізованої продукції та собівартість реалізованої продукції за допомогою яких можна встановити прогноз валового прибутку.

Прогнозування фінансових показників діяльності ТОВ НВП «Промвок» в дипломній роботі пропонується здійснювати за алгоритмічними методами.

Сутність алгоритмічних методів полягає у послідовній заміні фактичних рівнів часового ряду y_t їхніми згладженими значеннями \hat{y}_t , які за певним

алгоритмом розрахунку оцінюють невідому функцію тренду v_t у будь-якій наперед заданій точці t , не претендуючи при цьому на аналітичне (тобто у вигляді певної формули) представлення функції v_t для всього базового періоду $t=1,2,\dots,n$. Вони мають механізм автоматичного налагодження на зміну досліджуваного показника. Завдяки цьому модель постійно пристосовується до зміни інформації й наприкінці інтервалу прогнозової бази відображає тенденцію, що склалася на поточний момент. Прогноз отримують як екстраполяцію тенденції поточного рівня ряду, тобто останнього на даний момент.

Найвідомішими ітераційними методами згладжування часових рядів є метод ковзної середньої, експоненціального згладжування, адаптивного згладжування та їхні модифікації.

3.1.1. Прогнозування виручки від реалізації продукції та собівартості реалізованої продукції підприємства методом ковзної середньої

Метод ковзних середніх є одним із широко відомих методів згладжування тимчасових рядів. Застосовуючи цей метод, можна елімінувати випадкові коливання й одержати значення, що відповідають впливу головних факторів.

Згладжування за допомогою ковзних середніх засноване на тому, що в середніх величинах взаємно погашаються випадкові відхилення. Це відбувається внаслідок заміни первісних рівнів тимчасового ряду середньою арифметичною величиною усередині обраного інтервалу часу. Отримане значення відноситься до середини обраного інтервалу часу (періоду).

Потім період зрушується на одне спостереження, і розрахунок середньої повторюється. При цьому періоди визначення середньої беруться увесь час однаковими. Таким чином, у кожному розглянутому випадку середня центрована, тобто віднесена до серединної крапки інтервалу згладжування і являє собою рівень для цієї крапки.

При згладжуванні тимчасового ряду ковзними середніми в розрахунках беруть участь всі рівні ряду. Чим ширше інтервал згладжування, тим більше

плавним виходить тренд. Згладжений ряд коротше первісного на $(n - 1)$ спостережень, де n - величина інтервалу згладжування.

При великих значеннях n коливальність згладженого ряду значно знижується. Одночасно помітно скорочується кількість спостережень, що створює труднощі.

Вибір інтервалу згладжування залежить від цілей дослідження. При цьому варто керуватися тим, у який період часу відбувається дія, а отже, і усунення впливу випадкових факторів.

Даний метод використовується при короткостроковому прогнозуванні. Його робоча формула [35]:

$$y_{t+1} = m_{t-1} + \frac{1}{n} \cdot (y_t - y_{t-1}), \quad \text{якщо } n = 3, \quad (3.1)$$

де $t + 1$ - прогнозний період; t - період, що передує прогнозному періоду (рік, місяць і т.д.); Y_{t+1} - прогнозований показник; m_{t-1} - ковзна середня за два періоди до прогнозного; n - число рівнів, що входять в інтервал згладжування; Y_t - фактичне значення досліджуваного явища за попередній період; Y_{t-1} - фактичне значення досліджуваного явища за два періоди, що передують прогнозному.

Для розрахунку прогнозного значення виручки від реалізації методом ковзної середньої необхідно:

1. Визначити величину інтервалу згладжування, в нашому випадку візьмемо величину інтервалу рівну 3 ($n = 3$).

2. Розрахувати ковзну середню для перших трьох періодів:

$$m_{2014} = (Y_{2013} + Y_{2014} + Y_{2015}) / 3 = (23509 + 24674 + 27482) / 3 = 25221,6.$$

Отримане значення заносимо в таблицю 3.1 в середину взятого періоду.

Далі розраховуємо m для наступних трьох періодів.

$$m_{2015} = (Y_{2014} + Y_{2015} + Y_{2016}) / 3 = (24674 + 27482 + 30655) / 3 = 27603,6.$$

Далі за аналогією розраховуємо m для кожних трьох рядом періодів і результати заносимо в таблицю 3.1.

Таблиця 3.1

Прогнозування виручки від реалізації продукції ТОВ НВП «Промвок»
методом ковзних середніх на 2021 рік

Роки	Виручка від реалізації продукції, тис.грн., Y_t	Ковзна середня, m , %	Розрахунок середньої відносної помилки, $\frac{ Y_\phi - Y_p }{Y_\phi} * 100, \%$
2013	23509	-	-
2014	24674	25221,6	$ 24674 - 25221,6 / 24674 * 100 = 2,22$
2015	27482	27603,6	$ 27482 - 27603,6 / 27482 * 100 = 0,44$
2016	30655	31557,3	$ 30655 - 31557,3 / 30655 * 100 = 2,94$
2017	36535	38801	$ 36535 - 38801 / 36535 * 100 = 6,2$
2018	49213	63753,6	$ 49213 - 63753,6 / 49213 * 100 = 29,54$
2019	105513	73226	$ 105513 - 73226 / 105513 * 100 = 30,6$
2020	64952	-	-
		Всього:	71,94
2021	59705,67		

3. Розрахувавши ковзну середню для всіх періодів, будемо прогноз виручки на 2021 р. по формулі (3.1):

$$\text{Vir}_{\text{пл } 2021} = 73226 + 1/3 (64952 - 105513) = 59705,67 \text{ тис.грн.}$$

Перевірка прогнозів на точність здійснюється знаходженням абсолютних та відносних відхилень.

Для того щоб зробити висновок про ефективність моделі й про можливість її використання для планування показника, необхідно визначити середній відсоток відхилень теоретичних (розрахункових) значень від фактичних, тобто визначають середню помилку прогнозу.

Середня помилка апроксимації - середнє відхилення розрахункових значень від фактичних. Фактичні значення результативної ознаки відрізняються від теоретичних, розрахованих по рівнянню регресії, тобто y і \hat{y}_x .

Чим менше ця відмінність, тим ближче теоретичні значення підходять до емпіричним даним, краще якість моделі. Величина відхилень фактичних і розрахункових значень результативної ознаки $(y - \hat{y}_x)$ за кожним спостереженням являє собою помилку апроксимації. Щоб мати загальне

судження про якість моделі з відносних відхилень за кожним спостереженням, визначають середню помилку апроксимації як середню арифметичну просту [36, 37]:

$$\varepsilon = \frac{1}{n} \cdot \sum_{i=1}^n \left[\frac{|Y - Y^*|}{Y} \cdot 100 \right] \quad (3.2)$$

Даний показник є відносним показником точності прогнозу й не відбиває розмірність досліджуваних ознак, виражається у відсотках і на практиці використовується для порівняння точності прогнозів отриманих як по різних моделях, так і по різних об'єктах. Інтерпретація оцінки точності прогнозу на основі даного показника представлена в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Інтерпретація оцінки точності прогнозу

$\bar{\varepsilon}, \%$	Інтерпретація точності
< 10	Висока
10-20	Хороша
20-50	Задовільна
>50	Не задовільна

Розраховуємо середню відносну помилку по формулі (3.2):

$\varepsilon = 71,95/6 = 11,99\%$ - інтервал 10%-20%, точність прогнозу хороша.

Графічно згладжування ряду за допомогою ковзної середньої унаочнює рис. 3.1.

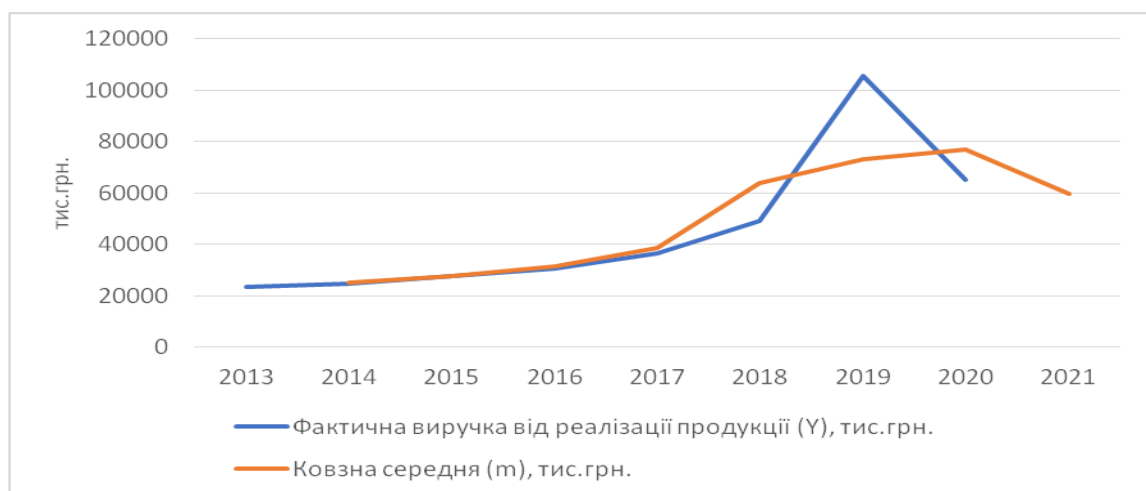

Рис. 3.1. Згладжування ряду за допомогою ковзної середньої

Далі виконаємо прогнозування собівартості реалізованої продукції методом ковзної середньої (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Прогнозування собівартості реалізованої продукції ТОВ НВП «Промвок» методом ковзних середніх на 2021 рік

Роки	Собівартість від реалізації продукції, тис.грн., Y_t	Ковзна середня, m , %	Розрахунок середньої відносної помилки, $\frac{ Y_\phi - Y_p }{Y_\phi} * 100, \%$
2013	21024	-	-
2014	18385	19680	$/18385-19680/:18385 * 100 = 7,04$
2015	19631	20187	$/19631-20187/:19631 * 100 = 2,83$
2016	22545	21929,6	$/22545-21929,6/:22545 * 100 = 2,73$
2017	23613	24134,3	$/23613-24134,3/:23613 * 100 = 2,21$
2018	26245	40392	$/26245-40392/:26245 * 100 = 53,9$
2019	71318	46805,3	$/71318-46805,3/:71318 * 100 = 34,37$
2020	42853	-	-
Всього:			103,08
2021	37317		

Прогноз собівартості реалізованої продукції на 2021р. по формулі (3.1):

$$\text{Соб.}_{\text{пл. 2021}} = 46805,3 + 1/3 (42853 - 71318) = 37317 \text{ тис.грн.}$$

Графічно згладжування ряду за допомогою ковзної середньої унаочнює рис.3.2.

Рис. 3.2. Згладжування ряду (собівартість) за допомогою ковзної середньої

Розраховуємо середню відносну помилку по формулі (3.2):

$$\varepsilon = 103,08/6 = 17,18\% \text{ - інтервал } 10\%-20\%, \text{ точність прогнозу хороша.}$$

3.1.2. Прогнозування виручки від реалізації продукції та собівартості реалізованої продукції підприємства методом експоненціального згладжування

Метод експоненціального згладжування дає можливість описати такий перебіг процесу, коли найбільшої ваги надають останньому спостереженню, а вага решти спостережень спадає геометрично. Одержана в результаті середня більше характеризує значення процесу наприкінці інтервалу згладжування, ніж на початку, і відома як експоненціально зважена середня. Так, для спостережень y_t , $t \leq n$ прогноз наступного значення y_{n+1} має вигляд:

$$\hat{y}_n(1) = \alpha(y_n + (1 - \alpha)y_{n-1} + (1 - \alpha)^2 y_{n-2} + \dots), \quad 0 < \alpha < 1, \quad (3.3)$$

де підсумок усіх ваг дорівнює 1, а α — параметр згладжування.

Практичний розрахунок експоненціальної середньої здійснюють за рекурентною формулою:

$$\hat{y}_t(1) = \alpha y_t + (1 - \alpha) \hat{y}_t \text{ або } \hat{y}_t(1) = \hat{y}_t + \alpha(y_t - \hat{y}_t), \quad (3.4)$$

тобто в розрахунку нової експоненціальної середньої беруть попередню експоненціальну середню та частку (α) від різниці між попереднім спостереженням і його згладженим значенням, тобто похибки $e_t = y_t - \hat{y}_t$. Так, із надходженням нового спостереження y_n розраховують прогноз $\hat{y}_n(1)$ як експоненціальну середню \hat{y}_{n+1} наступного значення y_{n+1} ; параметр α обирають при цьому з умови мінімуму похибки прогнозу.

Використання методу експоненціального згладжування передбачає розв'язання трьох питань: вибір постійної згладжування α , вибір початкового рівня згладжування ряду \hat{y}_0 , вибір початкового моменту згладжування (довжини бази згладжування). Аналітичного розв'язку поставлених завдань наразі не існує, і він навряд чи можливий. Вибір характеристик згладжування

має ґрунтуватися на експериментальних розрахунках і здійснюватися в кожному конкретному випадку по-різному.

Вибір постійної згладжування α . Вибір параметра згладжування є основною та доволі складною проблемою. Для різних значень α результати прогнозування відрізнятимуться. Якщо значення α близьке до одиниці, то під час прогнозування зважають здебільшого на основному вплив останніх спостережень; якщо близьке до нуля то вплив рівнів ряду спадає повільно, що вможливорює врахування попередніх значень.

Для розв'язання практичних завдань часто використовують різноманітні емпіричні процедури. Наприклад, можна вибирати константу згладжування α шляхом мінімізації похибок прогнозу, які оцінюють для останньої третини ряду, використовуючи таку ітеративну процедуру:

1. Обрати одну із характеристик оцінки якості прогнозу, наприклад: MSE , MAE , $MAPE$ тощо.
2. Розділити множину визначення параметра α на значення, які змінюються з певним кроком, наприклад, із кроком 0,1. Тоді маємо підмножину значень α , яка дорівнює: $[0; 0,1; 0,2; \dots; 0,9; 1]$.
3. Обрати початкове наближення, наприклад $\hat{y}_0 = y_1$
4. Для кожного значення α із побудованої підмножини обчислити експоненціально згладжені середні.
5. Розрахувати значення обраної характеристики якості прогнозу.
6. Вибрати α , для якого одержано найкращу характеристику якості прогнозу.

Аналогічно можна підібрати й довжину прогнозову бази, і початковий рівень згладжування \hat{y}_0 .

Вибір початкового рівня згладжування ряду \hat{y}_0 . Від вибору початкового рівня згладжування залежить поведінка наступної згладженої послідовності. Найчастіше він або дорівнює значенню першого рівня ряду y_1 , або береться на рівні середньої арифметичної ряду.

Зазначимо, що чим довший ряд, тим менший вплив на результат згладжування справляє вибір \hat{y}_0 .

Вибір початкового моменту згладжування (довжини бази згладжування). Проблема вибору початкової точки згладжування зумовлена від проблемою вибору сталої згладжування α . Чим ближче початкова точка до поточної, тим менше інформації знадобиться для побудови прогнозу і тим ближче α до 1; чим далі початкова точка до поточної, тим менш чутливим буде прогноз до нових даних, і тим ближче α до 0.

Метод експоненціального згладжування застосовують під час короткотермінового прогнозування. Для побудови прогнозу необхідно задати лише початкову оцінку прогнозу, подальші розрахунки здійснюються автоматично мірою надходження нових даних спостережень, і прогноз не потрібно обчислювати спочатку. За цим методом згладжування не втрачаються ані початкові, ані останні рівні заданого часового ряду, тут немає точки, на якій ряд обривається. Чутливість експоненціально зваженого середнього з метою підвищення адекватності прогнозованої моделі можна в будь-який момент змінити, якщо зробити іншою величину α . [38].

Прогнозування виручки від реалізації продукції ТОВ НВП «Промвок» методом експоненціального згладжування зведемо в табл. 3.4.

Таблиця 3.4

Прогнозування виручки від реалізації продукції ТОВ НВП «Промвок» методом експоненціального згладжування на 2021 рік

Роки	Виручка від реалізації продукції, тис.грн., Y_t	Прогноз \hat{Y}_t	Абсолютна похибка $(Y_t - \hat{Y}_t)$	Середня відносна помилка $\frac{ Y_t - \hat{Y}_t }{Y_t} * 100, \%$
1	2	3	4	5
2013	23509	23509	-	
2014	24674	23509	1165	4,72
2015	27482	24324,5	3157,5	11,48
2016	30655	26534,75	4120,25	13,44
2017	36535	29418,93	7116,07	19,47
2018	49213	34400,18	14812,8	30,09

1	2	3	4	5
2019	105513	44769,15	60743,8	57,56
2020	64952	87289,85	22337,8	34,39
Всього:			113453,22	171,15
2021	-	71653,35	-	-

Коефіцієнт згладжування ряду візьмемо $\alpha=0,7$. Задачу вибору параметра Y_1 , що визначає початкові умови, пропонується вирішувати в такий спосіб: якщо є дані про розвиток процесу в минулому, те їхнє середнє значення можна прийняти в якості Y_1 , якщо таких відомостей немає, то в якості Y_1 використовується вихідне (перше) значення Y_1 спостереження тимчасового ряду [36]. Найпростіший спосіб – узяти як початкове значення $Y_1 = \bar{Y}$ або $Y_1 = Y_1$ [37].

Прогноз виручки від реалізації продукції на 2021р. по формулі (3.4):

$$\text{Вир}_{\text{пл. 2021}} = 0,7 * 64952 + (1-0,7) * 87289,85 = 71653,35 \text{ тис.грн.}$$

Графічно згладжування ряду за допомогою експоненціального згладжування унаочнює рис. 3.3.

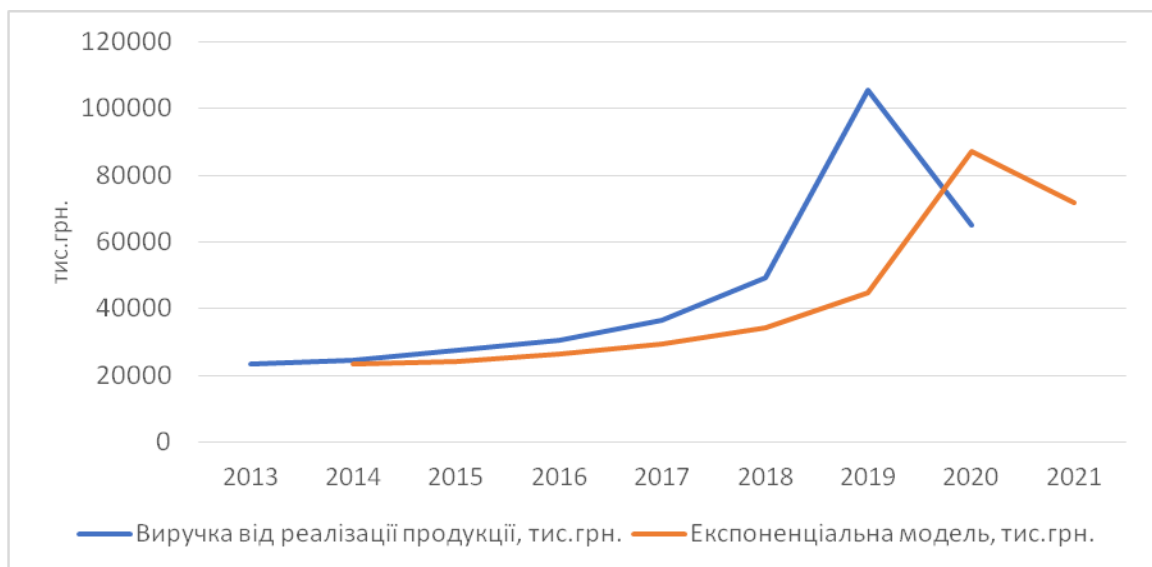

Рис. 3.3. Згладжування ряду (виручка від реалізації продукції) за допомогою експоненціального згладжування

Розраховуємо середню відносну помилку по формулі (3.2):

$$\varepsilon = 171,15/7 = 24,45\% \text{ - інтервал } 20\% - 50\%, \text{ точність прогнозу задовільна.}$$

Прогнозування собівартості реалізованої продукції методом експоненціального згладжування здійснено в табл. 3.5.

Таблиця 3.5

Прогнозування собівартості ТОВ НВК «Промвок» методом експоненціального згладжування на 2021 рік

Роки	Собівартість реалізованої продукції, тис.грн., Y_t	Прогноз \hat{Y}_t	Абсолютна похибка $(Y_t - \hat{Y}_t)$	Середня відносна помилка $\frac{ Y_t - \hat{Y}_t }{Y_t} * 100, \%$
2013	21024	21024	-	-
2014	18385	21024	2639	14,35
2015	19631	19176,7	454,3	2,31
2016	22545	19494,71	3050,29	13,52
2017	23613	21629,91	1983,08	8,39
2018	26245	23018,07	3226,92	12,29
2019	71318	25276,92	46041,08	64,55
2020	42853	57505,68	14652,7	34,19
Всього:			72047,37	149,6
2021	-	47248,8	-	-

Прогноз собівартості реалізованої продукції на 2021р. по формулі (3.4):

$$\text{Соб.}_{\text{пл.2021}} = 0,7 * 42853 + (1-0,7) * 57505,68 = 47248,8 \text{ тис.грн.}$$

Розраховуємо середню відносну помилку по формулі (3.2):

$$\varepsilon = 149,6/7 = 21,37\% \text{ - інтервал } 20\% \text{-} 50\%, \text{ точність прогнозу задовільна.}$$

Графічно згладжування ряду за допомогою експоненціального згладжування унаочнює рис. 3.4.

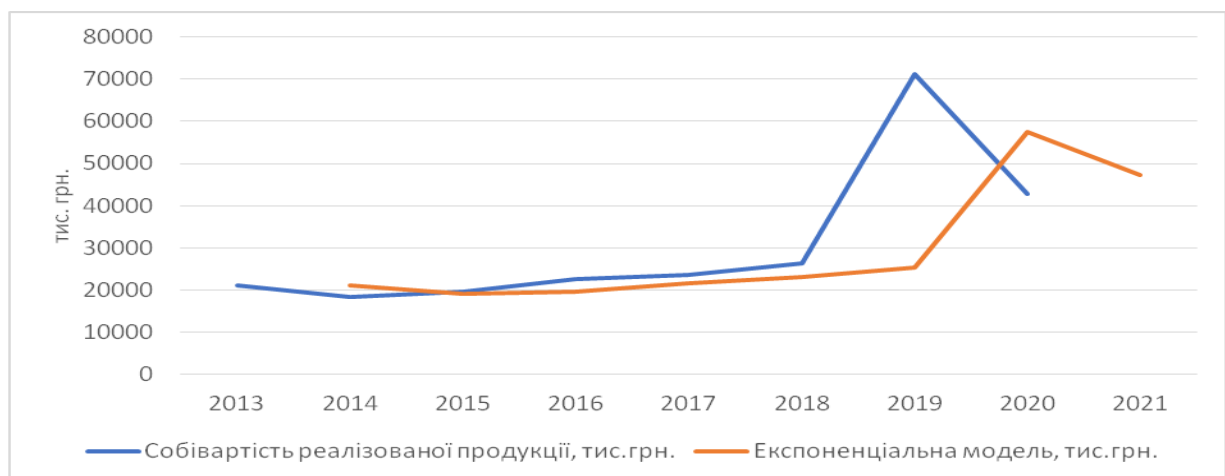

Рис. 3.4. Згладжування ряду (собівартість реалізованої продукції) за допомогою експоненціального згладжування

3.1.3. Прогнозування виручки від реалізації продукції та собівартості реалізованої продукції підприємства адаптивним методом Брауна

Адаптивне прогнозування дає змогу автоматично змінювати константу згладжування в процесі обчислення. Інструментом прогнозування в адаптивних методах є математична модель з одним чинником «час».

Адаптивні моделі прогнозування - це моделі дисконтування даних, які здатні швидко пристосовувати свою структуру й параметри до зміни умов. Найважливіша особливість їх полягає у тому, що це саморегульовальні моделі, й у разі появи нових даних прогнози оновлюються із мінімальною затримкою без повторення спочатку всього обсягу обчислень.

У практиці статистичного прогнозування базовими адаптивними моделями вважаються моделі Брауна і Хольта, які належать до схеми ковзної середньої, та модель авторегресії.

Модель Брауна відноситься до адаптивних моделей прогнозування, здатних змінювати свою структуру і параметри, пристосовуючись до зміни умов. Всі адаптивні моделі діляться на два класи: моделі ковзкого середнього (СС - моделі) і авторегресії (АР - моделі) [39].

Згідно зі схемою ковзкого середнього оцінкою поточного рівня (спостережень) є зважене середнє всіх попередніх рівнів причому вага (множник), який відображає інформаційну цінність спостереження, тим більше, чим ближче воно знаходиться до поточного рівня. Такі моделі добре відображають тенденцію, але не дозволяють відображати коливання, наприклад сезонні [40].

У СС - моделях згладжування виробляють за допомогою параметру згладжування, який приймає значення від 0 до 1. Параметр згладжування приймає значення більше 0,5 для швидкозмінних процесів і менше 0,5 для відносно стабільних процесів.

Модель Брауна описує процеси з лінійною і параболічною тенденцією (трендом), а також випадкові процеси без тенденцій. Побудова лінійної моделі Брауна має наступні етапи [36]:

1. За першим п'яти точках тимчасового ряду за допомогою методу найменших квадратів оцінюються значення параметрів лінійної моделі для нульового моменту часу:

$$\hat{y}_t = \hat{a}_0 + \hat{a}_1 t, \quad (3.5)$$

2. З використанням параметрів \hat{a}_0 і \hat{a}_1 , знайдених на попередньому етапі, знаходимо прогноз на крок вперед ($m=1$):

$$\hat{y}_1 = \hat{a}_{0(0)} + \hat{a}_{1(0)} m = \hat{a}_{0(0)} + \hat{a}_{1(0)}, \quad (3.6)$$

3. Розрахункове значення \hat{y}_1 показника порівнюють з фактичним значенням y_1 і знаходять величину відхилення e_1 :

$$e_1 = y_1 - \hat{y}_1. \quad (3.7)$$

4. Коригуємо параметри моделі $a_{0(t)}$ і $a_{1(t)}$, за формулами:

$$a_{0(t)} = a_{0(t-1)} + a_{1(t-1)} + (1 - \beta^2) e_{(t)}, \quad (3.8)$$

$$a_{1(t)} = a_{1(t-1)} + (1 - \beta)^2 e_{(t)}, \quad (3.9)$$

де: β – коефіцієнт дисконтування даних; $1 - \beta = \alpha$ - параметр згладжування [41].

5. За допомогою скоригованих на попередньому кроці параметрів $a_{0(t)}$ і $a_{1(t)}$ знаходимо прогноз на наступний момент часу ($m=1$):

$$\hat{y}_t(m) = a_{0(t)} + a_{1(t)} m = \hat{y}_{(t+1)} = a_{0(t)} + a_{1(t)}, \quad (3.10)$$

Точковий прогноз на майбутнє розраховується за формулою:

$$\hat{y}_{(n+m)} = a_{0(n)} + a_{1(n)} m, \quad m = 1, 2, \dots \quad (3.11)$$

Початкові оцінки параметрів отримано по першим 5 точкам за допомогою методу найменших квадратів [36].

Коефіцієнти лінійної регресії розраховуються за наступними формулами:

$$a_1 = \frac{n(\sum y_i x_i) - \sum y_i \sum x_i}{n(\sum x_i^2) - (\sum x_i)^2}, \quad (3.12)$$

$$a_0 = \frac{1}{n} (\sum y_i - a_1 \sum x_i), \quad (3.13)$$

1. За допомогою розрахунків параметрів, які наведено в таблиці 3.6, підставим ці значення у формули 3.12, 3.13 та отримаємо початкові оцінки параметрів для прогнозу виручки від реалізації продукції:

$$a_1 = \frac{5 \cdot 460598 - 15 \cdot 142855}{5 \cdot 55 - 15^2} = 3203,3$$

$$a_0 = \frac{142855 - 3203,3 \cdot 15}{5} = 18961,1$$

Таблиця 3.6

Вихідні дані для розрахунку значені a_0 і a_1

Рік	x_i	y_i	x_i^2	$x_i y_i$
2013	1	23509	1	23509
2014	2	24674	4	49348
2015	3	27482	9	82446
2016	4	30655	16	122620
2017	5	36535	25	182675
Сума	15	142855	55	460598

За формулами 3.5 – 3.9 розрахуємо параметри для моделі Брауна.

2. Знаходимо прогноз на крок вперед:

$$\hat{y}_1 = \hat{a}_{0(0)} + \hat{a}_{1(t)} = 18962,1 + 3203,3 = 22164,4.$$

3. Знаходимо величину відхилення:

$$e_1 = y_1 - \hat{y}_1 = 23509 - 22164,4 = 1344,6.$$

Всі розрахунки в табл. 3.7 виконані для $\alpha=0,3$; $\beta=0,7$.

4. Коректуємо параметри моделі $a_{0(t)}$ і $a_{1(t)}$ ($t=1$):

$$a_{0(t)} = a_{0(t-1)} + a_{1(t-1)} + (1 - \beta^2)e_{(t)} = 18961,1 + 3203,3 + (1 - 0,7^2) \cdot 1344,6 = 22850,15$$

$$a_{1(t)} = a_{1(t-1)} + (1 - \beta)^2 e_{(t)} = 3203,3 + (1 - 0,7)^2 \cdot 1344,6 = 3324,31.$$

5. Знаходимо прогноз на наступним момент часу ($t=2$):

$$\hat{y}_2 = 22850,15 + 3324,31 = 26174,46.$$

6. Вертаємося до пункту 3, розрахунки повторюємо до 8 року.

Прогнозування виручки від реалізації за параметрами моделі Брауна

t	y(t)	a ₀	a ₁	\hat{y}_t	$e_t = y_t - \hat{y}_t$	$\frac{ e_t }{y_t} \cdot 100\%$
0	-	18961,1	3203,3	-	-	
1	23509	22850,15	3324,314	22164,4	1344,6	5,71
2	24674	25409,23	3189,273	26174,46	-1500,46	6,08
3	27482	28029,08	3088,788	28598,5	-1116,5	4,06
4	30655	30881,81	3047,129	31117,87	-462,872	1,5
5	36535	35258,03	3281,675	33928,94	2606,064	7,13
6	49213	43983,08	4242,272	38539,7	10673,3	21,68
7	105513	77442,05	9398,16	48225,36	57287,64	54,29
8	64952	75677,23	7428,22	86840,21	-21888,2	33,69

7. Параметри моделі, що отримані в останній момент часу (t=8), використовуємо для побудови прогнозу на 2021 рік.

$$\text{Вир}_{\text{пл}2021} \hat{y}_{8(1)} = \hat{y}_9 = a_{0(9)} + a_{1(9)} \cdot 1 = 75677,23 + 7428,22 \cdot 1 = 83105,45 \text{ тис. грн.}$$

На рисунку 3.5 представлені результати прогнозної та фактичної виручки від реалізації продукції за моделлю Брауна.

Рис. 3.5. Порівняння даних фактичної виручки з модельованими за методом Брауна

Значення параметрів моделі свідчать про наступне: параметр $a_0 = 18961,1$ указує на точність побудованої моделі, оскільки фактичне значення останнього рівня динамічного ряду не сильно перевищує цей параметр; параметр $a_1 =$

3203,3 характеризує щорічне зростання обсягу виручки від реалізації на 3203,3 тис.грн.

Розраховуємо середню відносну помилку по формулі (3.2):

$$\varepsilon \text{ (модель за методом Брауна)} = 134,14 / 8 = 16,76\%$$

Середня відносна помилка за методом Брауна попадає в інтервал (10%-20%) – точність прогнозу хороша.

Спрогнозуємо собівартість реалізованої продукції за методом Брауна.

1. За допомогою розрахунків параметрів, які наведено в таблиці 3.8, підставимо ці значення у формули 3.11, 3.12 та отримаємо початкові оцінки параметрів для прогнозу собівартості реалізованої продукції:

$$a_1 = \frac{5 \cdot 324932 - 15 \cdot 105198}{5 \cdot 55 - 15^2} = 933,8$$

$$a_0 = \frac{105198 - 933,8 \cdot 15}{5} = 18238,2$$

Таблиця 3.8

Вихідні дані для розрахунку значені a_0 і a_1

Рік	x_i	y_i	x_i^2	$x_i y_i$
2013	1	21024	1	21024
2014	2	18385	4	36770
2015	3	19631	9	58893
2016	4	22545	16	90180
2017	5	23613	25	118065
Сума	15	105198	55	324932

За формулами 3.5 – 3.9 розрахуємо параметри для моделі Брауна.

2. Знаходимо прогноз на крок вперед:

$$\hat{y}_1 = \hat{a}_{0(0)} + \hat{a}_{1(t)} = 18238,2 + 933,8 = 19172.$$

3. Знаходимо величину відхилення:

$$e_1 = y_1 - \hat{y}_1 = 21024 - 19172 = 1852.$$

4. Коректуємо параметри моделі $a_{0(t)}$ і $a_{1(t)}$ ($t=1$):

$$a_{0(t)} = a_{0(t-1)} + a_{1(t-1)} + (1 - \beta^2)e_{(t)} = 18238,2 + 933,8 + (1 - 0,7^2) \cdot 1852 = 20116,52$$

$$a_{1(t)} = a_{1(t-1)} + (1 - \beta)^2 e_{(t)} = 933,8 + (1 - 0,7)^2 \cdot 1852 = 1100,48.$$

Всі розрахунки в табл. 3.9 виконані для $\alpha=0,3$; $\beta=0,7$.

Таблиця 3.9

Прогнозування собівартості реалізованої продукції за параметрами моделі

Брауна

t	y(t)	a ₀	a ₁	\hat{y}_t	$e_t = y_t - \hat{y}_t$	$\frac{ e_t }{y_t} \cdot 100\%$
0	-	18238,2	933,8	-	-	
1	21024	20116,52	1100,48	19172	1852	8,8
2	18385	19772,68	845,6	21217	-2832	15,4
3	19631	20114,77	756,74	20618,28	-987,28	5,02
4	22545	21724,99	907,35	20871,51	1673,488	7,42
5	23613	23132,48	995,61	22632,35	980,6504	4,15
6	26245	25207,72	1186,13	24128,1	2116,901	8,06
7	71318	49305,17	5229,31	26393,86	44924,14	62,9
8	42853	48576,93	4177,97	54534,48	-11681,5	27,25

5. Знаходимо прогноз на наступним момент часу (t=2):

$$\hat{y}_2 = 20116,52 + 1100,48 = 21217.$$

6. Вертаємося до пункту 3, розрахунки повторюємо до 8 року.

7. Параметри моделі, що отримані в останній момент часу (t=8), використовуємо для побудови прогнозу на 2021 рік.

$$\text{Соб}_{\text{пл } 2021} \hat{y}_{8(1)} = \hat{y}_9 = a_{0(8)} + a_{1(8)} \cdot 1 = 48576,93 + 4177,97 \cdot 1 = 52754,9 \text{ тис. грн.}$$

Середня відносна помилка для собівартості:

$$\varepsilon \text{ (модель за методом Брауна)} = 139 / 8 = 17,27\%.$$

Середня відносна помилка за методом Брауна попадає в (10%-20%) – точність прогнозу хороша.

На рисунку 3.6 представлено результати прогнозних та фактичних даних собівартості реалізованої продукції за моделлю Брауна.

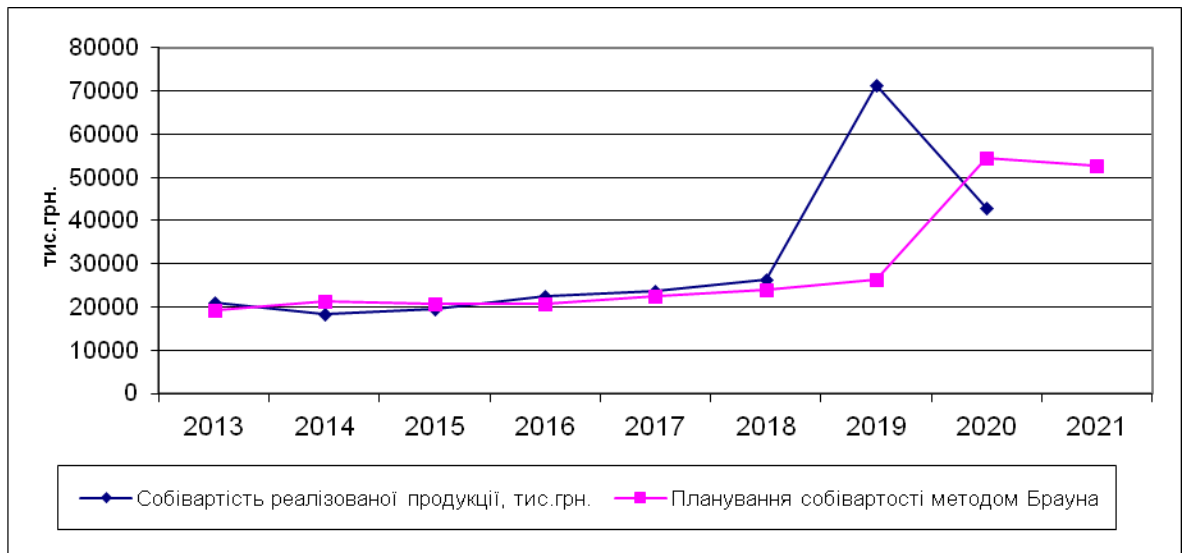

Рис. 3.6. Порівняльні результати прогнозу та фактичних даних собівартості реалізованої продукції за методом Брауна

3.2. Вибір найкращого методу прогнозування показників діяльності підприємства ТОВ НВП «Промвок»

Спрогнозував показники діяльності ТОВ НВП «Промвок», які мають вплив на формування валового прибутку підприємства трьома методами, а саме: методом ковзної середньої, методом експоненціального згладжування та методом Брауна, здійснимо вибір найкращого методу прогнозування показників. Для цього порівнюємо точності (помилки) прогнозу показників.

Результати розрахунків, а саме помилка прогнозу у відсотках по кожному показнику з 3 методів прогнозування представлена у табл. 3.10.

Таблиця 3.10

Середня відносна помилка апроксимації (помилка прогнозу) за трьома методами прогнозування, %

Показник	Методи прогнозування		
	Метод ковзної середньої	Метод експоненціального згладжування	Метод Брауна
Виручка реалізації продукції від	11,99	24,45	16,76

Продовження табл. 3.10

Показник	Методи прогнозування		
	Метод ковзної середньої	Метод експоненціального згладжування	Метод Брауна
Собівартість реалізованої продукції	17,18	21,37	17,37

У результаті проведених досліджень встановлено, що жоден із 3 методів прогнозування не може завжди і всюди давати гарні результати. Це пояснюється тим, що кожен метод прогнозу має свої переваги і недоліки, у зв'язку з чим він може краще за інші методи прогнозувати певний вид показника.

З'ясовано також, що точність прогнозу залежить від вибору методу прогнозування, вихідних значень і виду показника, що прогнозується, і довжини часового періоду, на який здійснюється прогноз.

Як видно з табл. 3.10, перше місце серед 3 методів прогнозування за точністю прогнозу посідає метод ковзної середньої.

За допомогою методу ковзної середньої краще всього прогнозувати як виручку від реалізації продукції так і собівартість реалізованої продукції.

Розрахуємо прогнозний валовий прибуток ТОВ НВП «Промвок» на 2021 року різними методами.

Зведемо розраховані показники валового прибутку в таблицю 3.11.

Таблиця 3.11

Зіставлення економічних показників фінансових результатів отриманих різними методами планування

Показник	Базовий 2020	Плановий 2021 метод Брауна	Плановий 2021 метод ковзних середніх	Плановий 2021 метод експоненціального згладжування
Дохід від реалізації робіт, тис.грн.	64952	83105,45	59705,67	71653,35

Продовження табл. 3.11

Показник	Базовий 2020	Плановий 2021 метод Брауна	Плановий 2021 метод ковзних середніх	Плановий 2021 метод експоненціального згладжування
Собівартість реалізації робіт, тис.грн.	42853	52754,9	37317	47248,8
Валовий прибуток, тис.грн.	22099	30350,55	22388,67	24404,55

Як видно з табл. 3.11 при плануванні всіма методами екстраполяції відбувається збільшення планованого розміру валового прибутку.

Самий менший розмір прогнозного валового прибутку отримано використовуючи метод ковзної середньої. Але середня відносна похибка при використанні цього методу сама найменша як при плануванні виручки від реалізації, так і плануванні собівартості реалізованої продукції.

Тому ми вважаємо, що сума планового валового прибутку підприємства розрахованого методом ковзної середньої для ТОВ НВП «Промвок» є найбільш точною.

Недоліками цих методів є те, що ці методи не враховує зміни, що впливають на прибуток не тільки з боку факторів екзогенного середовища, але і факторів внутрішнього розвитку підприємства в майбутньому періоді. Тому після прогнозних результатів показників необхідно здійснювати коригування отриманих результатів з урахуванням факторів внутрішнього розвитку підприємства.

Висновки до розділу 3

1. З метою нейтралізації ризику неприбутковості, покращення фінансової діяльності, підвищення управління фінансовими ресурсами, необхідно постійно

аналізувати та прогнозувати показники діяльності підприємства, які мають вплив на формування фінансових результатів.

2. Більшість методів прогнозування базується на використанні історичної інформації, представленої у вигляді часових рядів, тобто рядів динаміки, які впорядковуються за часовою ознакою. Головною ідеєю аналізу часових рядів є побудова тренду на основі минулих даних і наступному екстраполюванні цієї лінії у майбутнє.

3. Для прогнозування показників діяльності в бакалаврській роботі були використані три методи, а саме метод ковзної середньої, метод експоненціального згладжування та метод Брауна.

4. Отримані результати за трьома методами передбачають збільшення валового прибутку в 2021 році, а саме при плануванні методом ковзних середніх валовий прибуток зросте на 289,67 тис.грн., методом експоненціального згладжування на 2305,55 тис.грн, при планування методом Брауна на 8251,55 тис.грн.

5. Кожен з методів прогнозування має певні недоліки, які впливають на точність розрахунків. Результати розрахунків трьома методами з врахуванням існуючих недоліків при прогнозуванні різними методами дозволили визначити, що більш точним методом прогнозування показників діяльності для ТОВ НВП «Промвок» є метод ковзної середньої.

ВИСНОВКИ

Проаналізувавши фінансовий стан та спланувавши показники фінансово-господарської діяльності підприємства, можна зробити наступні висновки.

1. Одна з гострих проблем на теперішній час для сільськогосподарських підприємств це фінансове забезпечення своєї фінансово-господарської та інвестиційної діяльності. Тому увага керівників підприємств зосереджена на якісному керуванні фінансово-господарською діяльністю.

2. Існує велика кількість підходів та методик до фінансового аналізу підприємств. Аналіз існуючих методик фінансового аналізу дозволив виділити 5 груп показників фінансового стану підприємств: майнового стану; ліквідності; фінансової стійкості; ділової активності; прибутковості.

3. В умовах підвищеного впливу ризиків на діяльність підприємств суттєво зростає роль фінансового планування у забезпеченні ефективного та збалансованого функціонування підприємства.

4. У процесі фінансового планування найчастіше використовують такі методи планування, нормативний, розрахунково-аналітичний, балансовий, метод оптимізації планових завдань, економіко-математичне моделювання, метод експертних оцінок, коефіцієнтів і програмно-цільовий метод.

5. Здійснений аналіз майнового стану ТОВ НВП «Промвок» показав, структура сукупних активів підприємства в 2020 році характеризується перевищенням в їх складі частки оборотних активів (66,35%). Підприємство фінансується за рахунок власних фінансових ресурсів.

6. Динаміка показників ділової активності ТОВ НВП «Промвок» свідчить, що в 2020 року відбувся спад економічного потенціалу підприємства, погіршилося використання активів, оборотних активів, що в свою чергу спричинило недостатню кількість грошових засобів для покриття витрат та спонукало підприємство до залучення додаткових позикових коштів (короткострокові кредити банку).

7. Динаміка показників фінансової стійкості ТОВ НВП «Промвок» свідчить про покращення фінансової стійкості підприємства. Значення

коефіцієнту автономії в 2020 році більше нормативного значення і свідчить про незначну залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування.

8. Аналіз прибутковості ТОВ НВП «Промвок» показав, що в 2020 році підприємство менше отримувало прибутку на 1 грн. доходу (активів, капіталу).

9. Планування показників діяльності, які мають вплив на формування фінансового результату ТОВ НВП «Промвок» було здійснено трьома методами, а саме методом Брауна, методом ковзної середньої та методом експоненціального згладжування.

10. Отримані результати за всіма методами передбачають збільшення валового прибутку в прогнозованому 2021 році.

11. За результатами співставлення отриманих помилок прогнозів було визначено, що найменшу середню відносну помилку має метод середньої ковзної, тому він є більш точним методом планування показників діяльності для ТОВ НВП «Промвок».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Першко Л.О. До питання створення механізму фінансового забезпечення діяльності підприємств / Л.О. Першко // Збірник наукових праць Луганського національного аграрного університету. – 2008. – № 37(49). – С. 99–103.
2. Фінанси підприємств / А.М. Поддєрьогін, М.Д. Білик, Л.Д. Буряк [та ін.] ; 5-е вид., перероб. та доп. – К. : КНЕУ, 2004. – 546 с.
3. Бандурка О.М. Фінансова діяльність підприємств / О.М. Бандурка, М.Я. Коробов, П.І. Орлов, К.Я. Петрова ; 2-е вид. перероб. і доп. – К. : Либідь, 2002. – 384 с.
4. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства : [навч. посіб.] / Г.В. Савицька. – К. : Знання, 2004. – 654 с.
5. Білуха М.Т. Фінансовий контроль: теорія, ревізія, аудит : [підручник] / М.Т. Білуха. – К. : Українська акад. оригінальних ідей, 2005. – С. 69.
6. Цал-Цалко Ю.С. Фінансовий аналіз / Ю.С. Цал-Цалко. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 566 с.
7. Крутик А.Б. Основы финансовой деятельности предприятия / А.Б. Крутик, М.М. Хайкин ; 2-е изд., перераб. и доп. – СПб. : Бизнес-пресса, 2003. – 448 с.
8. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства / С.Ф. Покропивний. – К. : КНЕУ, 2001. – 528 с.
9. Циктор Н.М. Проблеми оцінки фінансового механізму сільськогосподарських підприємств / Н.М. Циктор [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/23571/1/31-202-207.pdf>.
10. Поленчук В.М. Фінансовий механізм підприємства в умовах ринкових трансформацій / В.М. Поленчук, О.Б. Наумов // Економічні інновації. – 2012. – Вип. 47. – С. 229–238.
11. Іванько А.В. Регулювання агропродовольчого виробництва: регіональний аспект : [монографія] / А.В. Іванько. – К. : НЦ ІАЕ, 2008. – 230 с.

12. Сарапіна О. А. Системний аналіз фінансового стану підприємства: методика та напрями вдосконалення / О. А. Сарапіна // Вісник аграрної науки Причорномор'я. - 2012. - Вип. 2. - С. 47-58.

13. Аверіна М.Ю. Аналіз та оцінка фінансового стану підприємства: шляхи покращення / М. Ю Аверіна // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 9. – С. 92-100.

14. Адамова І. З. Аналіз фінансового стану підприємства: проблемні аспекти та шляхи їх розв'язання / І. З. Адамова, А. Л. Романчук // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. - 2011. - Вип. 2(1). - С. 388-395.

15. Денисенко М.П. Основні аспекти оцінки фінансового стану підприємств / М.П. Денисенко, О.В. Зазимко // АгроСвіт. – 2015. – № 10. – С. 52-58.

16. Гужавіна І. В. Вдосконалення методики аналізу та визначення фінансового стану підприємства / І. В. Гужавіна // Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]. Сер. : Економіка. - 2012. - Вип. 20. - С. 110-114.

17. Гуменюк О. О. Особливості проведення аналізу фінансового стану підприємства / О. О. Гуменюк // Інноваційна економіка. - 2016. - № 7-8. - С. 147-152.

18. Коломієць Н. О. Методологічні аспекти оцінки фінансового стану як основи ефективного управління підприємством / Н. О. Коломієць, В. М. Павліченко, О. П. Коломієць // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка. - 2017. - Вип. 185. - С. 223-230.

19. Левашова К. П. Управління фінансовим станом підприємства: сутність та методи [Електронний ресурс] / К. П. Левашова // Матеріали XLVI науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ, Вінниця, 22-24 березня 2017 р. - Електрон. текст. дані. - 2017. - Режим доступу : <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fm/all-fm-2017/paper/view/2478>.

20. Яцух О. О. Фінансовий стан підприємства та методика його оцінки / О. О. Яцух, Н. Ю. Захарова // Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія : Економіка і управління. - 2018. - Т. 29(68), № 3. - С. 173-180.
21. Аграрне право України : підруч. / В.М. Єрмоленко, О.В. Гафурова, М.В. Гребенюк [та ін.] ; за заг. ред. В.М. Єрмоленка. – К. : Юрінком Інтер, 2010. – 608 с.
22. Біла О.Г. Фінансове планування і прогнозування. Навч. посібник. – Львів: Компакт-ЛВ, 2005. – 312 с.
23. Ситник Г.В. Поточне фінансове планування в системі управління підприємством торгівлі / Г.В. Ситник // Економічний простір. – 2014. - №83. – С. 218-233.
24. Євтух О. Т., Євтух О. О. Фінансовий менеджмент для магістрів і не тільки. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 456 с.
25. Бабіч В.В. Фінансовий облік (облік активів) навч. посіб. / В.В. Бабіч, С.В. Сагова. – 2-е вид., без змін. – К. : КНЕУ, 2007. – 288 с.
26. Глідких Т.В. Фінансовий облік : навч. посібник / Глідких Т.В. – К. : Центр навчальної літератури, 2007. – 480 с.
27. Дікань Л.В. Фінансовий результат підприємств: теоретичні узагальнення та прикладний аналіз : [монографія] / Л. В. Дікань, О. О. Вороніна. - Х. : СПД ФО Лібуркіна Л.М., 2008. - 92 с.
28. Мошенський С.З. Економічний аналіз : підручник для студ. екон. спец. вищих навч. закладів / С.З. Мошенський, О.В. Олійник. – Житомир : ПП “Рута”, 2007. – 704 с.
29. Деєва Н.М. Фінансовий аналіз: Навч. Посіб. / Н.М. Деєва, О.І. Дедіков. – К: ЦУЛ, 2007. – 328с.
30. Бойчик І. М. Економіка підприємства : навч. посіб. / І. М. Бойчик. – 2-е вид., доповн., перероб. – К. : Атіка, 2007. – 528 с.

31. Руда Р. В. Оцінка фінансового стану підприємства: сутність та необхідність / Р. В. Руда // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу.– 2010.– № 1(9).– С. 61 – 65.

32. Мец В.О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства: навч. посібник / В.О. Мец. - К.: КНЕУ, 2009. - 132с.

33. Шиян Д.В. Фінансовий аналіз : Навч. посіб. / Д. В. Шиян, Н. І. Строченко. - К. : А.С.К., 2005. - 229 с.

34. Клементьєва О.Ю. Фінансовий стан підприємства та його прогнозування : автореф. дис... канд. екон. наук / О. Ю. Клементьєва; Держ. вищ. навч. закл. "Київ. нац. екон. ун-т ім. В.Гетьмана". - К., 2008. - 20 с.

35. Владимирова Л.П. Прогнозирование и планирование в условиях рынка: Учеб. пособие. М.: Издательский Дом «Дашков и Ко», 2001. – 308 с.

36. Орлова И.В. Экономико-математические методы и модели: компьютерное моделирование: Учеб. пособие. Орлова И.В, Половников В.А. – М.: Вузовский учебник, 2007. – 365 с.

37. Кондіус І.С. Конспект лекцій з дисципліни «Прогнозування соціально-економічних процесів» освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів за напрямом 6.030502 «Економічна кібернетика». / І.С. Кондіус. – Севастополь.: СІБС, 2012. – 155с.

38. Присенко Г. В. Прогнозування соціально-економічних процесів: Навч. посіб. / Г.В. Присенко, Є.І. Равікович. - К.: КНЕУ, 2005. - 378 с.

39. Свінцицька О.М. Планування діяльності підприємства : навч. посіб. / Свінцицька О.М. – К. : Видво Європ. ун-ту, 2009. – 232 с.

40. Пашута М.Т. Прогнозування та програмування економічного та соціального розвитку: навч. посіб. / М.Т. Пашута. – К.: Центр навч. ліг-ри, 2005. – 408 с.

41. Экономико-математические методы и прикладные модели: учебник для бакалавров / В.В. Федосеев, А.Н. Гармаш, И.В. Орлова. – М: Юрайт, 2012. – 328 с.

Додаток А

Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю НВП "Промвок"	Дата за ЄДРПОУ за КОАТУУ за КОПФГ	Коди 20190101 21917292 124887104 230
Територія	Україна Дніпропетровська Покровський 53600 с. Коломійці	за СПОДУ	
Організаційно-правова форма господарювання	ПРИВАТНА ВЛАСНІСТЬ	за ЗКГНГ за КВЕД	01.11.0
Орган державного управління		Контрольна сума	
Галузь			
Вид економічної діяльності	Вирощування зернових, бобових культур і насіння олійних культур		
Одиниця виміру:	тис. грн.		
Адреса	вул. Леніна, 38, с. Коломійці, Покровський р-н, Дніпропетровська обл., 53600, Україна		
Середня кількість працівників:	124		

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності

v

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2018 р.**

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	0	8
первісна вартість	1001	0	8
накопичена амортизація	1002	0	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1509	1509
Основні засоби:	1010	5579	12380
первісна вартість	1011	34294	41921
знос	1012	28715	29541
Інвестиційна нерухомість:	1015		
первісна вартість	1016		
знос	1017		
Довгострокові біологічні активи:	1020		
первісна вартість	1021		
накопичена амортизація	1022		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Гудвіл	1050		
Гудвіл при консолідації	1055		
Відстрочені аквізиційні витрати	1060		
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065		
Інші необоротні активи	1090	25	16
Усього за розділом I	1095	7113	13913
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	28814	46200
Виробничі запаси	1101	2868	6751
Незавершене виробництво	1102	4254	5034
Готова продукція	1103	21677	34411
Товари	1104	15	4

Поточні біологічні активи	1110	562	565
Депозити перестраховання	1115		
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1943	1921
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	217	1426
з бюджетом	1135	109	52
у тому числі з податку на прибуток	1136		
з нарахованих доходів	1140		
із внутрішніх розрахунків	1145		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	5772	34
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	1181	6627
Готівка	1166	3	13
Рахунки в банках	1167	1178	6614
Витрати майбутніх періодів	1170		
Частка перестраховика у страхових резервах у тому числі в:	1180		
резервах довгострокових зобов'язань	1181		
резервах збитків або резервах належних виплат	1182		
резервах незароблених премій	1183		
інших страхових резервах	1184		
Інші оборотні активи	1190	401	1822
Усього за розділом II	1195	38999	58647
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	46112	72560

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	6198	6198
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401		
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410	14372	14372
Емісійний дохід	1411		
Накопичені курсові різниці	1412		
Резервний капітал	1415	1444	1444
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	17282	34650
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Інші резерви	1435		
Неконтрольована частка	1490		
Усього за розділом I	1495	39296	56664
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Пенсійні зобов'язання	1505		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521		
Цільове фінансування	1525		
Благодійна допомога	1526		
Страхові резерви, у тому числі:	1530		
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітного періоду)	1531		
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітного періоду)	1532		
резерв незароблених премій; (на початок звітного періоду)	1533		
інші страхові резерви; (на початок звітного періоду)	1534		
Інвестиційні контракти;	1535		
Призовий фонд	1540		

Резерв на виплату джек-поту	1545		
Усього за розділом II	1595		
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	2800	0
Векселі видані	1605		
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610		
за товари, роботи, послуги	1615	404	479
за розрахунками з бюджетом	1620	362	1497
за у тому числі з податку на прибуток	1621		
за розрахунками зі страхування	1625	49	30
за розрахунками з оплати праці	1630	223	250
за одержаними авансами	1635	2406	10936
за розрахунками з учасниками	1640		
із внутрішніх розрахунків	1645		
за страховою діяльністю	1650		
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670		
Інші поточні зобов'язання	1690	572	2704
Усього за розділом III	1695	6816	15896
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800		
Баланс	1900	46112	72560

Керівник _____

Мазін Сергій Вікторович

М. П.

Головний бухгалтер _____

Бурлай Наталія Іванівна

Продовження дод. А

Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю НВП "Промвок"	Дата за ЄДРПОУ за КОАТУУ за КОПФГ за СПОДУ	Коди 2019 01 01 21917292 124887104 230
Територія	Україна Дніпропетровська Покровський 53600 с. Коломійці		
Організаційно-правова форма господарювання	ПРИВАТНА ВЛАСНІСТЬ	за ЗКГНГ за КВЕД	01.11.0
Орган державного управління		Контрольна сума	
Галузь			
Вид економічної діяльності	Вирощування зернових та технічних культур, виробництво олії		
Одиниця виміру:	тис. грн.		
Адреса	вул. Леніна, 38, с. Коломійці, Покровський р-н, Дніпропетровська обл., 53600, Україна		
Середня кількість працівників:	124		

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності

v

**Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2018 р.**

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	49213	36535
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(26245)	(23613)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий:			
прибуток	2090	22968	12922
збиток	2095	(0)	(0)
Інші операційні доходи	2120	1420	5087
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	0
Адміністративні витрати	2130	(2678)	(2133)
Витрати на збут	2150	(2936)	(1644)
Інші операційні витрати	2180	(1035)	(1131)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	(0)	(0)
Фінансовий результат від операційної діяльності:	2190	17739	13101
прибуток			
збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участів капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	0	15
Інші доходи	2240	9	150
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(380)	(721)

Втрати від участів в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(0)	(190)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	17368	12355
збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(0)	(0)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	17368	12355
збиток	2355	(0)	(0)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	17368	12355
Чистий прибуток (збиток), що належить: власникам материнської компанії	2470		
неконтрольованій частці	2475		
Сукупний дохід, що належить: власникам материнської компанії	2480		
неконтрольованій частці	2485		

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Матеріальні затрати	2500	13953	15566
Витрати на оплату праці	2505	5366	4851
Відрахування на соціальні заходи	2510	1169	1444
Амортизація	2515	826	673
Інші операційні витрати	2520	11960	3092
Разом	2550	33274	25626

Керівник _____

М. П.

Головний бухгалтер _____

С.В. Мазін

Н.І. Бурлай

Продовження дод. А

Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю НВП «Промвок»	Дата за ЄДРПОУ за КОАТУУ за КОПФГ	Коди 2020 01 01 21917292 124887104 230
Територія	Україна Дніпропетровська Покровський 53600 с. Коломійці	за СПОДУ	
Організаційно- правова форма господарювання	ПРИВАТНА ВЛАСНІСТЬ	за ЗКГНГ за КВЕД	01.11.0
Орган державного управління		Контрольна сума	
Галузь			
Вид економічної діяльності	Вирощування зернових, бобових культур і насіння олійних культур		
Одиниця виміру:	тис. Грн.		
Адреса	вул. Леніна, 38, с. Коломійці, Покровський р-н, Дніпропетровська обл., 53600, Україна		
Середня кількість працівників:	128		

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку v
за міжнародними стандартами фінансової звітності

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2019 р.**

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	8	12
первісна вартість	1001	8	20
накопичена амортизація	1002	0	8
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1509	1509
Основні засоби:	1010	12380	24711
первісна вартість	1011	41921	55163
знос	1012	29541	30452
Інвестиційна нерухомість:	1015		
первісна вартість	1016		
знос	1017		
Довгострокові біологічні активи:	1020		
первісна вартість	1021		
накопичена амортизація	1022		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Гудвіл	1050		
Гудвіл при консолідації	1055		
Відстрочені аквізиційні витрати	1060		
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065		
Інші необоротні активи	1090	16	31
Усього за розділом I	1095	13913	26263
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	46200	25921
Виробничі запаси	1101	6751	15723
Незавершене виробництво	1102	5034	5950
Готова продукція	1103	34411	4240
Товари	1104	4	8
Поточні біологічні активи	1110	565	354

Депозити перестраховання	1115		
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1921	1137
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	1426	13436
з бюджетом	1135	52	111
у тому числі з податку на прибуток	1136		
з нарахованих доходів	1140		
із внутрішніх розрахунків	1145		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	34	3134
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	6627	2542
Готівка	1166	13	8
Рахунки в банках	1167	6614	2534
Витрати майбутніх періодів	1170		
Частка перестраховика у страхових резервах	1180		
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181		
резервах збитків або резервах належних виплат	1182		
резервах незароблених премій	1183		
інших страхових резервах	1184		
Інші оборотні активи	1190	1822	12
Усього за розділом II	1195	58647	46647
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	72560	72910

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	6198	6198
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401		
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410	14372	14372
Емісійний дохід	1411		
Накопичені курсові різниці	1412		
Резервний капітал	1415	1444	1444
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	34650	39572
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Інші резерви	1435		
Неконтрольована частка	1490		
Усього за розділом I	1495	56664	61586
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Пенсійні зобов'язання	1505		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521		
Цільове фінансування	1525		
Благодійна допомога	1526		
Страхові резерви, у тому числі:	1530		
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітного періоду)	1531		
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітного періоду)	1532		
резерв незароблених премій; (на початок звітного періоду)	1533		
інші страхові резерви; (на початок звітного періоду)	1534		
Інвестиційні контракти;	1535		
Призовий фонд	1540		
Резерв на виплату джек-поту	1545		

Усього за розділом II	1595		
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	0
Векселі видані	1605		
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610		
за товари, роботи, послуги	1615	479	7200
за розрахунками з бюджетом	1620	1497	1750
за у тому числі з податку на прибуток	1621		
за розрахунками зі страхування	1625	30	0
за розрахунками з оплати праці	1630	250	24
за одержаними авансами	1635	10936	288
за розрахунками з учасниками	1640		302
із внутрішніх розрахунків	1645		
за страховою діяльністю	1650		
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670		
Інші поточні зобов'язання	1690	2704	1760
Усього за розділом III	1695	15896	11324
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800		
Баланс	1900	72560	72910

Керівник _____

Мазін Сергій Вікторович

М. П.

Головний бухгалтер _____

Бурлай Наталія Іванівна

Продовження дод.А

Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю НВП "Промвок"	Дата за ЄДРПОУ за КОАТУУ за КОПФГ	Коди 20200101 21917292 124887104 230
Територія	Україна Дніпропетровська Покровський 53600 с. Коломійці	за СПОДУ	
Організаційно-правова форма господарювання	ПРИВАТНА ВЛАСНІСТЬ	за ЗКГНГ за КВЕД	01.11.0
Орган державного управління		Контрольна сума	
Галузь			
Вид економічної діяльності	Вирощування зернових та технічних культур, виробництво олії		
Одиниця виміру:	тис. грн.		
Адреса	вул. Леніна, 38, с. Коломійці, Покровський р-н, Дніпропетровська обл., 53600, Україна		
Середня кількість працівників:	128		

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності

v

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) за 2019 р.

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	105513	49213
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(71318)	(26245)
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	0	0
Валовий: прибуток	2090	34195	22968
збиток	2095	(0)	(0)
Інші операційні доходи	2120	19	1420
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121	0	1330
Адміністративні витрати	2130	(6726)	(2678)
Витрати на збут	2150	(3595)	(2936)
Інші операційні витрати	2180	(2084)	(1035)
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181	(0)	(0)
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	21809	17739
збиток	2195	(0)	(0)
Дохід від участів капіталі	2200	0	0
Інші фінансові доходи	2220	481	9
Інші доходи	2240	0	0
Дохід від благодійної допомоги	2241	0	0
Фінансові витрати	2250	(0)	(380)

Втрати від участів в капіталі	2255	(0)	(0)
Інші витрати	2270	(0)	(0)
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	22290	17368
збиток	2295	(0)	(0)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(0)	(0)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	22290	17368
збиток	2355	(0)	(0)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	22290	17368
Чистий прибуток (збиток), що належить: власникам материнської компанії	2470		
неконтрольованій частці	2475		
Сукупний дохід, що належить: власникам материнської компанії	2480		
неконтрольованій частці	2485		

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Матеріальні затрати	2500	14191	13953
Витрати на оплату праці	2505	8418	5366
Відрахування на соціальні заходи	2510	1831	1169
Амортизація	2515	1428	826
Інші операційні витрати	2520	17299	11960
Разом	2550	43167	33274

Керівник _____

М. П.

Головний бухгалтер _____

С.В. Мазін

Н.І. Бурлай

Продовження дод.А

Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю НВП "Промвок"	Дата за ЄДРПОУ за КОАТУУ за КОПФГ за СПОДУ	Коди 2021 01 01 21917292 124887104 230
Територія	Україна Дніпропетровська Покровський 53600 с. Коломійці		
Організаційно-правова форма господарювання	ПРИВАТНА ВЛАСНІСТЬ		
Орган державного управління			
Галузь			
Вид економічної діяльності	Вирощування зернових, бобових культур і насіння олійних культур	за ЗКГНГ за КВЕД	01.11.0
Одиниця виміру:	тис. грн.	Контрольна сума	
Адреса	вул. Леніна, 38, с. Коломійці, Покровський р-н, Дніпропетровська обл., 53600, Україна		
Середня кількість працівників:	120		

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):
за положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку
за міжнародними стандартами фінансової звітності

v

**Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31.12.2020 р.**

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:	1000	12	9
первісна вартість	1001	20	20
накопичена амортизація	1002	8	11
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1509	1509
Основні засоби:	1010	24711	20027
первісна вартість	1011	55163	46399
знос	1012	30452	26372
Інвестиційна нерухомість:	1015		
первісна вартість	1016		
знос	1017		
Довгострокові біологічні активи:	1020		
первісна вартість	1021		
накопичена амортизація	1022		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035	0	5810,5
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Гудвіл	1050		
Гудвіл при консолідації	1055		
Відстрочені аквізиційні витрати	1060		
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065		
Інші необоротні активи	1090	31	33,5
Усього за розділом I	1095	26263	27389
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	25921	22301,5
Виробничі запаси	1101	15723	11763,5
Незавершене виробництво	1102	5950	5432
Готова продукція	1103	4240	5106
Товари	1104	8	0

Поточні біологічні активи	1110	354	354
Депозити перестраховання	1115		
Векселі одержані	1120	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1137	1633,6
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	13436	6596,4
з бюджетом	1135	111	183
у тому числі з податку на прибуток	1136		
з нарахованих доходів	1140		
із внутрішніх розрахунків	1145		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	3134	20864,1
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	2542	1984,6
Готівка	1166	8	6
Рахунки в банках	1167	2534	1978,6
Витрати майбутніх періодів	1170		
Частка перестраховика у страхових резервах	1180		
у тому числі в:			
резервах довгострокових зобов'язань	1181		
резервах збитків або резервах належних виплат	1182		
резервах незароблених премій	1183		
інших страхових резервах	1184		
Інші оборотні активи	1190	12	79,8
Усього за розділом II	1195	46647	53997
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	72910	81386

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	6198	6198
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401		
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410	14372	14372
Емісійний дохід	1411		
Накопичені курсові різниці	1412		
Резервний капітал	1415	1444	1978
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	39572	49712
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Інші резерви	1435		
Неконтрольована частка	1490		
Усього за розділом I	1495	61586	72260
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Пенсійні зобов'язання	1505		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521		
Цільове фінансування	1525		
Благодійна допомога	1526		
Страхові резерви, у тому числі:	1530		
резерв довгострокових зобов'язань; (на початок звітного періоду)	1531		
резерв збитків або резерв належних виплат; (на початок звітного періоду)	1532		
резерв незароблених премій; (на початок звітного періоду)	1533		
інші страхові резерви; (на початок звітного періоду)	1534		
Інвестиційні контракти;	1535		
Призовий фонд	1540		

Резерв на виплату джек-поту	1545		
Усього за розділом II	1595		
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	0	2485,6
Векселі видані	1605		
Поточна кредиторська заборгованість: за довгостроковими зобов'язаннями	1610		
за товари, роботи, послуги	1615	7200	1097,5
за розрахунками з бюджетом	1620	1750	811,4
за у тому числі з податку на прибуток	1621		
за розрахунками зі страхування	1625	0	0
за розрахунками з оплати праці	1630	24	28,7
за одержаними авансами	1635	288	306
за розрахунками з учасниками	1640	302	404
із внутрішніх розрахунків	1645		
за страховою діяльністю	1650		
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670		
Інші поточні зобов'язання	1690	1760	3992,8
Усього за розділом III	1695	11324	9126
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800		
Баланс	1900	72910	81386

Керівник _____

Мазін Сергій Вікторович

М. П.

Головний бухгалтер _____

Бурлай Наталія Іванівна

№ _____ від «__» _____ 20__ р.

В.о. Ректорові Національного ТУ
«Дніпровська політехніка»
академіку НАН України
професору Півняку Г.Г.

ЗАМОВЛЕННЯ
на виконання кваліфікаційної роботи

Просимо Вас надати можливість студентці групи 072-18зск-1 фінансово-економічного факультету Навчально-наукового Інституту економіки НТУ «Дніпровська політехніка» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» Нікітюк Анастасії Олександрівні виконати кваліфікаційну роботу на тему: «Планування показників фінансово-господарської діяльності підприємства (на прикладі ТОВ НВП «Промвок»)» з використанням обліково-економічної інформації підприємства.

Тема роботи є актуальною для даного підприємства, тому що завдання, поставлені в роботі, вирішують реальні проблеми підприємства і можуть бути використані з метою підвищення результативності та ефективності його діяльності.

Фінансово-економічна інформація, передана ТОВ НВП «Промвок» для виконання кваліфікаційної роботи, підпадає під дію внутрішнього «Положення про комерційну таємницю» та не підлягає оприлюдненню.

Гол. бухгалтер
ТОВ НВП «Промвок»

Н.І. Бурлай

№ _____ від «__» _____ 2021 р.

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу студентки Національного технічного університету «Дніпровська політехніка» фінансово-економічного факультету Навчально-наукового Інституту економіки за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» на тему «Планування показників фінансово-господарської діяльності підприємства (на прикладі ТОВ НВП «Промвок»)» Нікітюк Анастасії Олександрівни

У системі управління підприємствами обґрунтування фінансових показників, здійснених фінансових операцій і результативність багатьох управлінських рішень досягається з урахуванням результатів фінансового прогнозування та планування.

Теоретичне значення результатів роботи полягає у визначенні специфічних ознак фінансового планування та прогнозування та дослідженні їх методів.

Практична цінність висновків полягає у визначенні найбільш точного методу планування валового прибутку із трьох запропонованих методів в роботі (метод експоненціального згладжування, метод ковзних середніх, метод Брауна).

За результатами планування валового прибутку було визначено, що більш точним методом планування для ТОВ НВП «Промвок» є метод ковзної середньої.

Пропозиції дипломної роботи щодо планування фінансових показників ТОВ НВП «Промвок» розглянуті керівництвом підприємства і прийняті до реалізації.

Кваліфікаційна робота рекомендується до захисту та присвоєння її автору ступеня «бакалавр» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» з оцінкою «відмінно».

Гол. бухгалтер
ТОВ НВП «Промвок»

Н.І. Бурлай

ВІДЗИВ

на кваліфікаційну роботу студентки групи 072-18зск-1

Нікітюк Анастасії Олександрівни

на тему «Планування показників фінансово-господарської діяльності підприємства (на прикладі ТОВ НВП «Промвок»)» представленої для присвоєння ступня «бакалавр» кваліфікації «бакалавр фінансів, банківської справи та страхування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

1. Мета дипломної роботи: визначення та обґрунтування найкращого методу планування фінансових показників підприємства.

2. Обрана тема актуальна через те, що при відсутності планових розрахунків фінансових показників, підприємство не може оперативного контролювати свої доходи і видатки та своєчасно приймати необхідні рішення.

3. Тема дипломної роботи безпосередньо пов'язана з об'єктом діяльності бакалавра зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» – формування фінансових результатів та планування фінансових показників підприємств.

4. Задачі дипломної роботи відповідають вимогам освітньо-кваліфікаційної характеристики.

5. Автором визначено найкращий метод планування фінансових показників діяльності для досліджуемого підприємства.

6. Робота з керівником кваліфікаційної роботи вважається доброю. Практичне значення результатів дипломної роботи полягає у рекомендаціях щодо найкращого з розглянутих методів планування фінансових показників, які можуть бути застосовані у подальшій діяльності ТОВ НВП «Промвок».

7. Самостійність виконання завдань дипломної роботи хороша.

8. Виконання презентації. Презентація віддзеркалює основні положення кваліфікаційної роботи.

9. Дотримання стандартів. Оформлення пояснювальної записки виконано у відповідності зі стандартами ЄСКД.

10. Робота Нікітюк А.О. виконана на замовлення підприємства та отримала позитивну оцінку його керівництва.

Таким чином констатуємо, що кваліфікаційна робота Нікітюк Анастасії Олександрівни рекомендується до захисту з оцінкою 75 балів.

Науковий керівник
кваліфікаційної роботи бакалавра
к.е.н., доц. кафедри ЕА і Ф

Цуркан І.М.